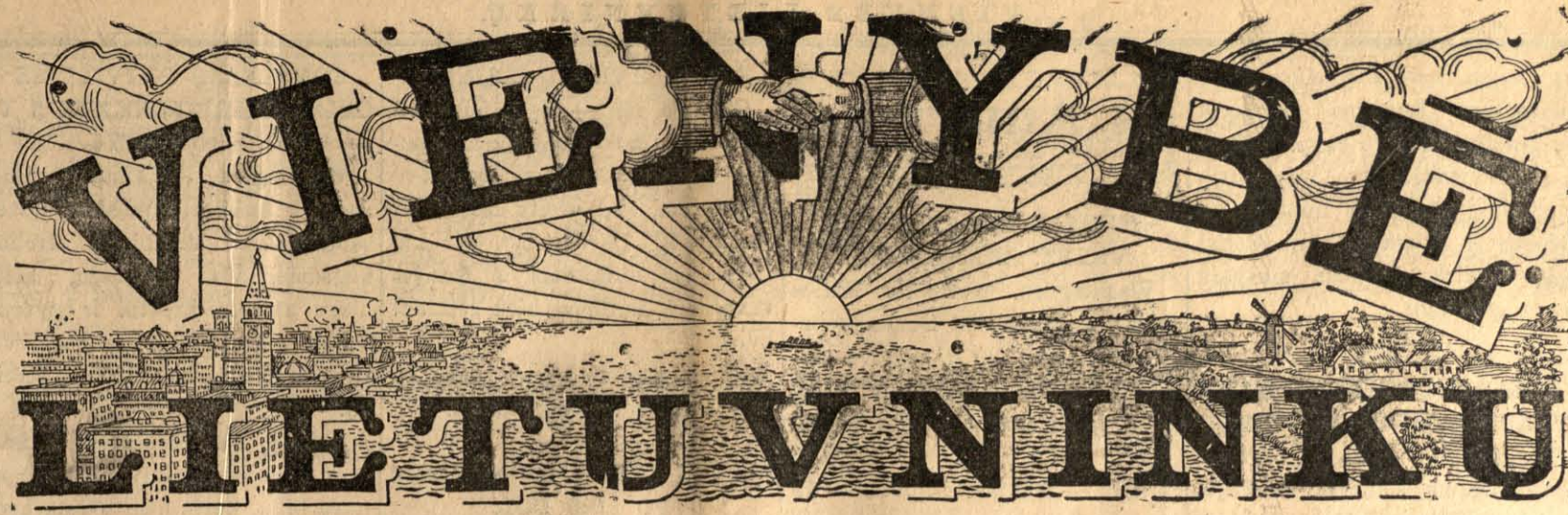

VIENYBE LIETUVNINKŲ
 IŠEINA KAS SEREDA
 Brooklyn New York.
 Prenumerata metams:
 Suvienytose Valstijose \$2.00
 Europoje ir kitur \$3.00
 Kanadoje \$2.50
 Prenumerata mokama iš viršaus. Prenumerata metams skaitosi nuo laiko užsirašymo, ne nuo Naujų Metų.
 Apgarsinimų kainų klauskite laišku:
 J.J. Paukštis ir Co. (Inc.)
 120-124 GRAND ST.
 BROOKLYN NEW YORK.

VIENYBE LIETUVNINKŲ
 PUBLISHED
 EVERY WEDNESDAY.
 Brooklyn New York.
 Yearly subscription rate:
 In the United States ... \$2.00
 To Foreign Countries .. \$3.00
 To Canada \$2.50
 Advertising rates on application.
 Address all communications to the publishers:
 J. J. Paukštis & Co. (Inc.)
 120-124 GRAND ST.
 BROOKLYN NEW YORK.

Visuomenės, literatūros ir politikos savaitinis laikraštis.

No. 36

Brooklyn, N. Y., Rugsėjo (September) 6 d., 1916 m.

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER OCTOBER 23, 1907, AT THE POST OFFICE AT BROOKLYN, N. Y., UNDER ACT OF MARCH 3-ED, 1879.

Metai XXX.

Vokiečiai apmūsti prie Somme

Suimta 2700 vokiečių. Rusai muša austrus, ir kurių suėmė 19,400. Bulgariai užėmė kelis Austrijos miestus. Rumunai užėmė kelis Austrijos miestus. Bulgariai bandė įsiveržti Rumunijon. Graikija karės išvakariuose. LIETUVIŲ DIENA == 1 LAKRIČIO.

Iš karės lauko

RYTINIS FRONTAS.

RUSAI VERŽIASI VENGRIJON

Petrogradas. — Vokiečių feldmarš. v. Hindenburg skubiai rengėsi prieš smarkaus užpuolimo ant viso fronto. Tą patvirtino ir jo paskyrimas augščiausiu viršininku generolio vokiečių kariuomenės štabo. Tuluose punktuose buvo sukoncentruota didelės pėkės Pagalbon vokiečiams pristatė šešios turkų divizijos. Tečiau išikišimas karėn Rumunijos, sąjungiečių pusėje, suardė, matyt, visus vokiečių-austrų planus. Centralės valstijos dabar atsidurė gan sunkiame padėjime, — ypač Austro-Vengrija, Bulgarija ir Turkija. Gen. v. Hindenburg priverstas pertvarkyti-pergrupuoti visą kariuomenę.

Palei Rygą, Friedrichstadtą ir Dvinską tapo atnaujinta smarki artilerijos dvikova, — tartum tose vietose vokiečiai rengiasi prie užpuolimo. Nuolat tose srityse atsikartoja orlaivių susikirtimai.

Keliose vietose Vilniaus ir Minsko gub. atsibuvo maži susirėmimai, be žymios persvaros.

Gan žiaurus susirėmimai atsibuvo Stochod srityje ir arti Kovelio. Rusai tvirtai atrėmė priešų atakas. Taigi pasekmingai rusai veikia Galicijoje ir piet. Bukovinoje.

VOKIEČIAI GIRIASI ATMUŠA RUSŲ ATAKAS.

Berlinas. — Paskutiniomis dienomis prasidėjo smarkus artilerijos veikimas palei Rygą, Dvinską, Stochod srityje ir arti Kovelio vokiečiai atmušė smarkią rusų ataką. Taipgi žiaurus artilerijos veikimas atsibuvo piet. Bukovinoje.

Karpatuose austrai-vokiečiai šturmu paėmė Kukul augštumą;

— nelaisvėn pateko 200 rusų. Visos rusų atakos toje srityje atremtos tvirtai.

BALKANŲ FRONTAS.

RUMUNIJA GALI NULEMTI EUROPINĖ KARĖ.

Londonas. — Išikišimas Rumunijos karėn (paskelbė Austro-Vengrijai karę rugpjūčio 27 d., vakare) sąjungiečių pusėje nukreipė visos Europos bei viso pasaulio akis ant Balkanų pussalio. Kariški ekspertai tvirtina, kad ši europinė karė išsiriš Balkanuose. — Sąjungiečiai (kartu su rumunais) iš visų pusių suspaus austrus, bulgarus bei turkus ir privers juos „prisipažinti“ pergaletojais. Labai tamsus likimas laukia Austro-Vengriją, Bulgariją ir Turkiją.

Paskelbus karę, tą patį vakarą, rumunai užpuolė ant Transylvanijos parubežio ir pradėjo veržties per kalnų perėjimus. Keliose punktuose austrai buvo priversti pasitraukti.

Pirmiausia atkreipta pėkė prieš Transylvanijos didmiesčius Kronstadt ir Hermanstadt. Jau rugp. 30 d. pranešta, kad rumunai užėmė Kronstadt (apie 35,000 gyv.) ir veržiasis provincijos gilumon. Rugp. 31 d. paskelbta, kad tuluose vietose rumunai nužengė apie 20 mylių Transylvanijon.

Galop pranešta, kad rumunai užėmė Bulgarijos miestą Ruščuk, (35,000 gyv.) Dunojaus pakraščtyje, nors karė Bulgarijai oficiališkai nepaskelbta. (Turkija gi paskelbė karę Rumunijai). — Priegtam, rusai per Rumunijos prov. Dobrudža skubinas pasiekti Bulgariją. Rusų laivynas (Juodoje jurėje) tvarkosi Rumunijos porte Konstanz ir rengiasi prie užpuolimo ant bulgarų porto bei drutvietės Varnos.

Prisidėjimas karėn Rumunijos nulėmė, taip sakant pergalę sąjungiečių pusėn. Juk reikia atminti, kad tuomi pasiilgino karės frontas centr. valstijoms ant beveik 900 mylių. Nebereikalo austrai planuoja apleisti visą Transylvaniją, idant tuomi sutrumpinti mušio linija.

CENTR. VALSTIJOS TIKISI ATSLAUKYTI PRIEŠ RUSUS-RUMUNUS.

Berlinas. — Vokietija ir turkija paskelbė karę Rumunijai. Paskui jas seka Bulgarija. Rumunai smarkiai užpuolė ant Transylvanijos, ir tuluose vietose austrai-vengrai turėjo pasitraukti atgal. Tečiau dviejuose punktuose austrai atmušė rumunus atgal. — Tapo pranešta, kad rumunai užėmė Kronstadt ir net Ruščuką (Bulgarijoje).

Galop iš Vienos pranešama, buk tenai plačiai kalbama, kad sutrumpinimui karės fronto austrai žymią Transylvanijos dalį (mat, Vengrijos-Rumunijos rubežius siekia apie 600 kilom.).

Tečiau reikia pažymėti, kad centralės valstijos sparčiai tvarko kariuomenę ir rengiasi prie tvirto atsipyrimo prieš rumunus bei sąjungiečius.

BULGARAI ARTINASI PRIE SALONIKŲ.

Berlinas. — Bulgariai Makedonijoje be sustojimo žengia pirmyn. Taip jie užėmė Dramą, Kavala ir visą pakraštį nuo Orfavo įlankos iki Mesta intakos. Taipgi pasekmingai bulgarai veikia į pietus nuo Florina bei Strumos pakraščiuose. Serbai bei sąjungiečiai stumiami atgal. Bulgariai-vokiečiai stengiasi sudrutinti užimtas vietas.

SAJUNGIEČIAI SKELBIA SU-LAIKĖ BULGARUS.

Paryžius. — Serbai sulaukė bulgarus palei Floriną ir upės Strumos pakraščiuose. Apart to sąjungiečiai atmušė keletą priešų atakų. — Graikijos valdžia yra pasiryžusi apšaukti Bulgarijai karę rugsėjo 1 d.

VAKARINIS FRONTAS.

ANGLAI IR FRANCUZAI SPAUDZIA VOKIEČIUS.

Londonas. — Žymių permainų Somme srityje neįvyko. Tečiau prie Thiepval, Pozieres, Longueval ir Maurepas bei Peronne srityje anglai-francuzai atmušė smarkias vokiečių atakas ir dviejuose punktuose nužengė kiek pirmyn.

Prie Verduno apsirubežiuojama artilerijos dvikova. Atsinaujino veikimas Elzase.

Officiališkai paskelbta, kad Anglijos nuostoliai visuose frontuose laike rugpjūčio mėn. siekia — 4,711 ofic. ir 123,234 kar.

VOKIEČIAI SKELBIA LAIMĖJIMUS.

Berlinas. — Vokiečiai Pikardijoje atrėmė keletą priešų atakų Palei Pozieres anglai atstumi atgal. Į pietus nuo Somme vokiečiai tvirtai spaudžia francuzus.

Palei Verduną francuzai atakavo vokiečių pozicijas Fleury srityje, bet be pasekmės.

ITALIJOS—AUSTRIJOS FRONTAS.

ITALAI VĖL PRADEDA ŽENGTI PIRMYN.

Roma. — Rugp. 27 d. Italija paskelbė karę Vokietijai, idant liuosai galėtų veikti Balkanuose.

Isonzo srityje italai atnaujino pasekmingas atakas ir pradeda stumti priešus atgal. Smarkūs susirėmimai atsibuvo palei Goriziją, Austrai smarkiai apšaudė italų pozicijas Monte Cauriol srityje. Trento srityje apsirubežiuojama mažais susirėmimais bei artilerijos veikimu.

UŽKAUKAZIO BEI MESOPOTAMIJOS FRONTAS.

RUSAI MUŠA TURKUS.

Petrogradas. — Rusai keliuose vietose sumušė turkus Užkaukazyje. Ežero Van srityje turkai traukiasi atgal. Nors išlengvo, bet tvirtu žingsniu rusai traukia linkui Diarbekr.

Mesopotamijoje nuolat atsikartoja maži susirėmimai be žymių rezultatų.

TURKAI GIRIASI PASEKMĖMIS.

Konstantinopolis. — Dešiniojos turkų kariuomenės sparnas pasekmingai žengia pirmyn Užkaukazyje. Atsibuvusiame mušyje rusai panešė didelius nuostolius.

Centre ir kairiajame turkų armijos fronte žymių permainų nėra; — nuolat atsikartoja maži susirėmimai.

Iš Visur

GRAIKIJOJE POLITISKAS PERVERSMAS.

Londonas. — Rugsėjo 2 d. gautos žinios iš Atenų (Graikijos), kad Graikijos karalius Konstantinas atsiskė nuo sosto. Šalyje sukilimas, sukilėliai reikalauja karės su bulgarais. Sostą apina sosto impėdinis. Neišvengiamas Graikijos įsikišimas į karę.

KARIAUJA 15 VALSTIJŲ.

Londonas. — Rugpjūčio 27 d., vakare, Rumunija paskelbė karę Austro-Vengrijai. Tą pačią dieną, kiek anksčiau, Italija paskelbė karę Vokietijai. Vokietija gi paskelbė karę Rumunijai (rugp. 28 d.) Rugp. 30 d. Turkija paskelbė karę Rumunijai. — Smarkiausias karės veikimas persikelia ant Balkanų pussalio.

Išviso karės paskelbimų nuo liepos 28 d. 1914 m. priskaitoma 26. Dabar kariauja 15 valstijų, butent: Vokietija, Austro-Vengrija, Turkija ir Bulgarija iš vienos pusės ir Belgija, Francuzija, Anglija, Rusija, Italija, Rumunija, Japonija, Serbija, Juodkalnija, Portugalija ir San Marino iš kitos.

RUMUNIJOS SPĖKOS.

Londonas. — Dabar sumobilizuota apie 600,000 rumunų. Kareivių skaičius gali būti pakeltas iki 900,000. Kariška tarnystė nuo 19 iki 41 m. amžiaus. Priskaitoma 20 pulkų artilerijos; kiekvienas susideda iš 6 baterijų po 4 kanuoles, 4 arkl. bater. ir 19 tvirt. skyrių. Kanuolių skaičius siekia apie 600.

Tvirtovės: Galatz (Dunojuus-Sereth), Nervolassa (Sereth). Tocasant ir Bucharest. Laivynas: vienas kreiseris, 7 kanonierkos, 6 šiaip laivukai, 8 torp. laivai ir 4 upės monitoriai.

10,000,000 prieš 24,000,000.

Amsterdam. — Prisidėjus Rumunijai prie sąjungiečių centra lių valstijų karės frontas pasiilgina beveik ant 900 angl. mylių. Ikišiol jos turėjo ginti frontą (Europoje) 1,750 mylių ilgio, apie 500 m. vakaruose, 785 m. rytuose, 315 m. Italijos fr., 100 m.

Salonikų. Apgynimui tų frontų centr. valstijos panaudoja 10,600,000 kar. Sąjungiečių gi turi 23,300,000 kar. pridedant apie 650,000 rumunų.

RUMUNAI VERŽIASI TRANSYLVANIJON.

Londonas. — Jau rugp. 27 d., vakare, atsibuvo pirmi žvalgy susirėmimai tarpe rumunų ir austrų-vengrų Transylvanijos pakraščtyje. Rumunai pradėjo veržties trijuose punktuose, per svarbiuosius perėjimus. Jie patraukė prieš Kroustadt (Bresso) ir Hermanntadt. Sulyg pranešimo nuo rugp. 30 d. rumunai užėmė Kronstadt, Petrozseny ir Koldzi-Varsarsely. — Atsibuvo gan smarkūs susirėmimai palei Orsovo ir Guerogy kalnuose.

Piet. Bukovinoje rumunai susijungė su rusais.

FELDMARŠ. V. HINDENBURG — VOKIETIJOS GENER. ŠTABO VIRŠININKAS.

Berlinas. — Imperatorius Vilhelmas vieton gen. Erich v. Falkenhayn paskyrė vyriausiu generolio štabo viršininku feldmaršalą v. Hindenburgą. Tai augščiausia vieta Vokietijos armijoje. Hindenburg — tai populiariausias ypatas Vokietijoje. Gen. v. Falkenhayn — 55 m. amžiaus, 14 m. jaunesnis už savo impėdinį. — Tame paskyrimo vokiečiai mato karės laimėjimą.

Kartu pranešama, kad feldmarš. v. Hindenburg „paliuosa-vo“ 30 generolų.

PASKANDINO DU NORVEGŲ LAIVU.

Rotterdam. — Šiose dienose karės srityje tapo paskandinta du Norvegijos garlaiviu — „Isdal-len“ (2,200 tonų inkr.) ir „Renteria“ (1,600 t. inkr.)

ISDALINTA 430, GELEŽ. KRYŽIŲ.

Kopenhagen. — Viename Kiel laikraštyje paskelbta, kad vokiečių kareiviams bei oficeriams išdalinta 430,000 geležinių kryžių; iš jų 420,000 kr. antros klasės.

VOKIETIJA PRISIRENGUSI KARIAUTI PRIEŠ RUMUNIJA IR GRAIKIJA.

Berlinas. — Karės žinovai nurodo, kad Vokietija yra tinkamai

prisirengusi stoti atviro kovon prieš rumunus ir graikus. Naujon sritin busią pasiūsta apie 4—500,000 kareivių.

SUMISIMAS DRESDENE.

Londonas. — Iš Haagos pranešta, kad šiose dienose Saksonijos didmiestyje Dresden, sąryšyje su Dr. K. Liebknechto pasmerkimu, atsibuvo trukšmingas miesto gyventojų sukilimas, kurio pasekmė: užmušta 85 civ. žmonės, 22 kar. ir 5 polie.; apie 200 žm. suareštuota.

ZEPELLINAS BOMBARDAVO BUCHARESTĄ.

Londonas. — Zeppelinai ir dar vienas orlaivis bombardavo Rumunijos sostinę Bucharestą, o taipgi miestus — Balčik, Piatra ir Niamtzu.

Kronstadto apilinkėje rumunai paėmė nelaisvėn 741 austrų. — Taipgi, pasekmingai veikia Karpatų kalnuose rusai. Rumunai pradėjo bombarduoti bulgarų Orsovo ir Bušuk. — Bulgariai rengiasi prie rusų užpuolimo.

GEN. V. MACKENSEN RENGIA SI UŽPULTI RUMUNIJĄ.

Berlinas. — Kanel. Hollweg pasiskubino gen. kariškon stotin lelei pasitarimo su kaizeriu kaslink naujo karės dolykų stovio. — Paskelbta, kad gen. Mackensen esąs pasirengęs užpulti ant Rumunijos; — delei to esanti sutvarkyta didelė kariumenė. Užpuolimas prasidėsias greitu laiku. Spėjama, kad pirmiausia spėkos busią nukreiptos ant Bucharesto. Dabar peržiurimi tie vyrai, kurie pirmiau buvo paliuosuoti nuo kariumenės.

Vokiečiai persitikrinę, kad feldmarš. v. Mackensen išgelbės Vokietiją nuo jos priešu.

GANDAS APIE MILŽINIŠKUS NUOSTOLIUS.

Amsterdam. — Iš Vokietijos pranešama, kad Zeppelinų bombardavimas Anglijos pakraščio bei Londono miesto rugp. 1—3 d. padarė milžiniškus nuostolius. — Keli tukstančiai žmonių esą sužeista ir užmušta, o nuostoliai siekię kelias dešimtis milijonų svarų sterlingų.

BULGARAI UŽIMA DRAMĄ IR TRAUKIA ANT SALONIKŲ.

Paryžius. — Bulgariai užėmė miestą Dramą, šiaurriet. Graikijoje; — atsibuvo mušis tarpe bulgarų ir graikų, nežiurint kad miesto garnizonui buvo paliepta pasitraukti. Bulgariai paėmė tris fortus ir 120 graikų nelaisvėn. — Atsibūva mušiai palei Strumą ir arti Doiran ežero. Bulgariai traukia Salonikų linkui.

GRAIKAI RENGIA SI KARĖN.

Atenai. — Bulgarių veržimasi Graikijon ir prisidėjimas Rumunijos prie sąjungiečių, verčia graikus taipgi stoti karėn sąjungiečių pusėje. — Graikija vėl sparčiai pradėjo rengties karėn. Buvusio premjero Venizelos pozicija eina tvirtyn.

Rugp. 30 d. paplito gandas, buk ministerių kabinetas, su premjeru Zaimis, esąs pasiryžęs rezignuoti; tuoj busianti apšaukta nauja kariumenės mobilizacija. Rezignavo Graikijos kariumenės gener. štabas.

RUMUNIJOS MOTIVAI DELEI KARĖS PASKELBIMO.

Bucharest. — Paskelbta, kad motyvais karės paskelbimo prieš Austro-Vengriją tarnauja: 1, rumunams Austrijos teritorijoje gresia karės pavojus nuo įsiveržimo Austro-Rumunijos priešo; 2, Rumunija pasitiki, kad įsikidama karėn ji sutrumpins visavietinę karę ir 3, Rumunija, prisidėdama prie sąjungiečių, pasitiki tinkamiau realizuoti savo tautiškus siekius.

Iš Amerikos

ŠTURMAS SUDAUZĖ SUV. VALST. SKRAIDUOLĮ.

Washington. Netikėtai iškilęs jurinis šturmas San Domingo pakraštyje rugp. 29 d. pagavo šarvuotą skraiduolį (kreiserį) „Memphis“ ir sudaužė jį į uolas. „Memphis“ kainavo apie \$6,000,000; jo ilgis — 502 pėdos, plotis — 73 p.

Bangos siekusios 20 pėdų aukščio. Nuo rugpjūčio 30 d. pranešama, kad žuvo apie 35 jur.

VALDIŠKOS SFEROS SUSIRUPINĖ DELEI GRĖSIANČIO STREIKO.

Washington. — Grėsiantis gelžkelių darbininkų streikas sujaukė visus valdininkus. Visi mato, kad iškilęs streikas skaudžiai atsilies ant visų krašto gyventojų bei ant prekybos ir pramonės.

Tarpe prez. Wilsono ir žymesniųjų valdininkų bei veikėjų nuolat atsibūva konferencijos. — Rugp. 31 d., rytmetyje, paplito gandas, kad esanti tvirta viltis ant streiko prašalinimą. — Streikas turi prasidėti rugsėjo 4 d. Reikia pažymėti, kad sąryšyje su gelžkelių darbininkų streiku nustoja darbo apie 2,000,000 darbininkų.

DANIJOS SALŲ GYVENTOJAI GEIDŽIA LIKTI SUV. VALST. PILIEČIAIS.

Washington. — Iš St. Thomas pranešama, kad ir Santa Cruz legislatura užgyrė pageidavimą, idant Danijos salas Vok. Indijoje pereitų SUV. Valst. nuosavybėn. Reikiška, visų trijų salų gyventojai stovi už pardavimą salų SUV. Valst.

PUOLĖ KVIEČIŲ KAINOS.

Chicago, Ill. — Delei išsikidimo Rumunijos karėn sąjungiečių pusėje puolė kviečių kainos. Mat, pasitikiama, kad greitai laiku bus „atidaryti“ Dardaneliai, per kuriuos bus dastatoma iš Rusijos vakarinėn Europon kiek reikiant kviečių.

Reikia paminėti, kad žymiai pakilo Rusijos pinigų kursas.

CHINAI PARDUODA MOTERIS PO 1,000 DOL.

New York. — Tapo paskelbta, kad chinai, važiuojantieji pasisvečiuoti tėvynėn, sugrįžta į SUV. Valst. su „pačiomis“, kurias jie perka Chinijoje po 200 dol. Čia gi jos parduodamos po 1,000 dol.

Jos pereiną iš vienu rankų į kitas. — Nors policija apie tai žino, bet jai nepasisėka suareštuoti tikrų kaltininkų.

NUMIRĖ NUO VAIKŲ PARALYZIAUS REDAKTORIUS.

Palisades Park, N. J. — Čia staigiu susirgo vaikų paralyžium ir už trijų dienų mirė vieno dienraščio redaktorius, Thomas Logan, atletiško kuno sudėjimo. Velionis turėjo 25 metus amžiaus; buvo baigęs Kolumbijos universitetą.

GANDAS APIE NAUJĄ RUSŲ PASKOLĄ.

New York. — Labai greitai tapo pasirašyta po Anglijos paskola sumoje \$250,000,000. Paplito gandas, kad greitai laiku bus čia užtraukta Rusijos paskola sumoje \$100,000,000. — SUV. Valst. bankieriai gausiai šelpia sąjungiečius.

VOKIEČIAI PRISIPAŽINO ATAKAVĘ SUV. VAL. LAIVĄ.

Washington. — Vokiečių valdžia pranešė, kad vokiečių submarinas apšaudė Amerikos garlaivį „Oswego“ keletas savaitės atgal, tačiau pažymi, jog garlaivis neatkreipė domos ant duoto signalo, tokiu būdu apšaudymas pateisinamas.

FORDO IŠDIRBYSTĖ PELNO MILIJONĄ D. KAS SAVAITĖ.

Detroit, Mich. — Rugpjūčio 31 d. tapo paskelbta, kad Fordo motorų kompanija padarė pelną per fisk. metus (baigiant liepos 31 d.) \$59,994,118, arba virš \$1,000,000 kas savaitę. — Per metą padaryta 508,000 automobilių, parduota 472,359 aut.

Abelna apieverta siekia \$206,867,347.47. Iš 49,870 darb. Fordo kompanijoje (visame pasaulyje) 74 nuoš. dalyvauja pelno gavime. Kiekvienas darbininkas uždirba \$5 į dieną ir daugiau.

TMSŲS SEŠĖLIAI TARPE AMERIKONŲ.

Lima, Ohio. — Mieste savo rūšies betvarkė. — Prisibijoma rasinės skerdymės. Mat, intužusi minia norėjo linčiuoti juodukalninį, kaltinamą įžeidime baltos moteries, — bet tas nepasisėkė. Tačiau minia nenusiramina. Gatyves apsaugoja šerifų bei policistų buriai. Kreiptasi pas gubernatorių delei pagalbos. Juodieji skubiai apleidžia miestą.

ANGLAI SUDĖJO \$250,000,000 KARĖS PAŠALPOS.

New York. — Iš Londono pranešama, kad nuo karės pradžios įvairioms pašalpinėms organizacijoms anglai suaukavo \$250,000,000. Pirmas fondas — tai Wales Princo Pašalp. Fondas, į kurį inplaukė apie \$30,000,000.

KONGRESAS PATVIRTINS GELŽK. DARBININKAMS 8 V. DARBO DIENĄ.

Washington. — Atstovų rumo nariai ir senatoriai labai užinteresuoti gelžk. darbininkų streiko klausime. Visi permato, kiek blogo atneštų kraštui ir gyventojams toksai streikas. Todel visų troškimas — sulaukyti tą streiką.

Rugsėjo 1 d. Kongresas priima prez. Wilsono pasiūlymus bei tam tikrą bilių, kuris užganėdina brolijas. Įstatymdavystės keliu bus priimta 8 val. darbo diena. Užganėdinus darbininkų reikalavimus, unijos atsiima streiko apšaukimą.

GELŽKELIAI PASIRENGĘ SU-TIKTI STREIKĄ.

New York. — Gelžkelių valdininkai nesigaili energijos ir išlaidų, idant tinkamiau prisirengti prie streiko sutikimo. Daugiausiai veikiama New Yorke ir Chicagoje. Paskelbta, kad trūkiai sustotų tikta trumpą laiką, o paskui žymi jų dalis vėl pradės veikti. — Darban pasižada stoti tukstančiai tinkamų vyrų bei buvusių gelžk. darbininkų. Gal prisieis sulaukyti veikimą nakties laiku. Pirmiausiai bus patenkinti pasažieriai; kartu rūpintis krasos ir pieno dastatymu.

Iš El Paso, Tex. pranešama, kad tarpe toje apilinkėje esančių 40,000 nac. gvardijos kareivių tapo surašyti visi tie, kurie tinka darbai ant trukių; jiems prisakyta, kad būtų pasirengę, iškilus streikui, užimti ant trukių streikierių vietas.

KAREIVIAI PATENKINTI ATŠAUKIMU.

McAllen, Tex. — Paskelbus atšaukimą trijų pulkų (dviejų iš New Yorke ir vieno iš Buffalo), tarpe kareivių kilo nepaprastas patenkimas. Gen. majoras O. Ryan tuoj paliepė kareiviams rengties kelionėn.

GEN. CARRANZOS KAREIVIŲ LAIMĖJIMAS.

El Paso, Tex. — Iš Chihuahua miesto pranešama, kad gen. Carranzos kariumenė atsiėmė miestą Satevo ir smarkiai sumušė Fr. Villos banditus; — jų mušyje dalyvavo 3—400; užmušta, sužeista ir pateko nelaisvėn apie 150 banditų. Gen. Carranzos kareivių buvo apie 500.

Iš Meksikos sostinės pranešama, kad Meksikos karės ministeris. Obregon pasiryžęs rezignuoti; jo vietą užimsiąs gen. Manuel Dieguez, Jaliseo gubernatorius.

TMSŲS SEŠĖLIAI TARPE AMERIKONŲ.

Lima, Ohio. — Mieste savo rūšies betvarkė. — Prisibijoma rasinės skerdymės. Mat, intužusi minia norėjo linčiuoti juodukalninį, kaltinamą įžeidime baltos moteries, — bet tas nepasisėkė. Tačiau minia nenusiramina. Gatyves apsaugoja šerifų bei policistų buriai. Kreiptasi pas gubernatorių delei pagalbos. Juodieji skubiai apleidžia miestą.

ANGLAI SUDĖJO \$250,000,000 KARĖS PAŠALPOS.

New York. — Iš Londono pranešama, kad nuo karės pradžios įvairioms pašalpinėms organizacijoms anglai suaukavo \$250,000,000. Pirmas fondas — tai Wales Princo Pašalp. Fondas, į kurį inplaukė apie \$30,000,000.

DARBININKŲ REIKALAI

GELŽKELIŲ DARBININKŲ STREIKAS.

Gelžkelių kompanijos laikosi tvirtai ir rengiasi prie streiko.

Rugpjūčio 28 d. gelžkelių viršininkai atsilankė pas prez. Wilsoną, pranešdami, kad keturios gelžkelių darbininkų brolijos apšaukė streiką ant rugsėjo 4 d. (7 val. rytm.), todel jiems nėra išrovavimo likti ilgiau Washingtone. Mat, vienas iš 640 pirmėdžių gelžk. organizacijų perdavė viešumon slaptą prisakymą apie streiką. Prez. Wilson, susipažinęs su prisakymo turiniu, sušaukė brolijų vadus ir pareikalavo jų atmainyti prisakymą kaslink streiko. Vienok tie nurodė, kad tas yra negalima.

Iš perimto paliepimo susekta smulkios instrukcijos delei vietos gelžk. organizacijų. Streikuojantiems patariama toliau laikyties nuo gelžk. teritorijos ir visai vengti betvarkės bei spēkos panaudojimo.

Prez. Wilson deda visas pastangas, kad sulaukyti tą gelžk. darbininkų streiką. Jis nuolat tariasi su atstovais abiejų pusių. Rugpjūčio 29 d. prezidentas dalyvavo sujungtame senato ir atstovų rumo posėdyje ir plačiai kalbėjo apie streiko pasekmes ir apie reikalą sulaukyti streiką. Jis nupiešė grėsiančią milžiniško krizių pavojų, kuris sulaukys susinesimą visame krašte — miestai negalės gauti valgio produktų, prekyba bei pramonė taps suparalizuota, šimtai tukstančių darbininkų liks be darbo. — Visam kraštui grėsia didelės pavojus.

Prašalinimui tos katastrofos prez. Wilson, apart inėsimu priėmimui tam tikrų įst. projektų, prašo suteikti jam galę priverstinai intraukti feder. valdžios tarnyston prižiūrėtojus bei tarnautojus gelžkelių, kurie neįstengė susitaikyti, su ta išlyga, kad valdžia, prisijėmus reikalui, paimtų ant savęs gelžkelių kontrolę.

Čia prezidentas nurodė, kad visa SUV. Valst. kariumenė dabar randasi Meksikos parubežyje, bet, susidėjus aplinkybėms, gali prisieiti perkelti tą armiją į kitą rajoną. Sulyg prezidento plano Kongresas greit privalo priimti sekančius įst. projektus:

1. Apie nustatymą ant gelžkelių 8 val. darbo dienos.
2. Apie ištyrimą rezultatų delei įvedimo 8 val. darbo dienos ir išrišimo tam tikra komisija klausimo, ar yra reikalas pakelti gelžk. tarifą.

3. Apie sudarymą industrialės komisijos, panašios esančiai Kanadoje, kuri galėtų nedaleisti streiko iki tam tikro ištyrimo.

Iš savo pusės gelžkeliai irgi energiška rengiasi prie prisiantinčio streiko. Ypač energiška veikia Pensylvanijos gelžk. kompanija. Taip laikraščiuose buvo pranešta apie reikalingumą ant gelžkelio darbininkų. Altoonoje (Pa.), kur randasi gelžk. išdirbystės, prirengta daug valgio produktų ir vieta delei streiklaunčių.

Paskirdami streiko pradžia ant rugsėjo 4 d. (Labor Day), gelžk. unijų vadai, matomai, vadovavosi tuomi, kad tai viso krašto darbininkų diena, kad tą dieną atsibūva milžiniškos darb. demonstracijos, reikalaujant 8 val. darbo dienos. Ir štai su tuom pačiu reikalavimu stoja kovon 400,000 gelžk. darbininkų, kurie pasitiki sulaukti užuojautos tų milžiniškų minių.

FELJETONAS

Ultimatus

Baigiu jau gremžti savo visą pakaušio kampa, begalvodamas, bet vis dar mano feljetono architektura išrodo tokia lyg ta gotiškoji kirkė, su savo aštriausiais rėžiančiais kampais, — šurkšti.

Na, dar kartą, pasigremžęs pakaušį, pradėsiu, tik šį sykį jau paimsiu pamatą tikrą visų pripažintą daiktą, tai yra politiką. Tik jau politiką ne musiškę, bet užrubežinę. — O politikoje, brolyčiai, — kad jų žinomumete, bene svarbiausia nuotikiu yra ultimatus, nes jis visuomet esti prieš kiekvieną karę, yt baisiausi dumai prieš gaisrą.

Štai neseniai vienas „pirmieviskas“ sekretorius ir vertėjas (tai tikras drutuolis-kalnavertis) paskelbė savo oficiališkame organe šiojį surpriza:

„Kadangi visi mūsų tautiečiai nuo kulnų iki padų yra pilnai parsidavę su kunu ir dušia (žinoma, kurios visiškai nėra) kapitalistams ir Buržų-Azijai.“

„Kadangi visos tautiečių organizacijos, visi klubai, rateliai ir ratukai, visokios sąjungos, sandaros yra suorganizuotos tik tam, kad palaikyti šį supuvusį kapitalistiškai-tautišką pasaulio surėdymą.“

„Kadangi visi tautiečių ir klerikalų šokiai, baliai, teatrai, paskaitos, prakalbos ir visoki jų suėjimai yra tik tam tikslui rengiami, kad mūsų domą nukreipti nuo proletariatumo, prie kurio mes visomis keturiomis ir visais „pirmieviskais“ budais stengiamės prieiti.“

„Kadangi tautininkų visoki piknikai, autingai ir ekskursijos yra sistematiškai surengiamos, kad palaikyti šią vergišką tautiečių sistemą!“

„Kadangi viešuose susirinkimuose, teatruose, koncertuose tautiečių merginos dėvėdamos tautiškus rubus per daug jau kreipia mūsų atidą tautiškojonus pusėn ir...“

„Kadangi gražių merginų gražios ir begalo viliojančios mėlynos akutės jau nevieną mūsų „draugą“ išvedė iš teisingo ir „pirmievisko“ kelio, intraukė į tautiškasias „klampynes“, kur mūsų „draugai“ žuva ant visados...“

Todel vardan principų deklaracijos, kad jų „draugučiai“ prisiekėte pildyti, vardan to viso, kas augščiau minėta — viešai paskelbin, kad jūs „draugai“ griežtai prisilaikytumėte šių įstatymų:

- 1) Nepriklausykite į jokią kitą politišką partiją apart mūsų vienos tikrai „pirmieviskos“ — Socialistų Sąjungos.
 - 2) Neiti nei į tautiečių nei į klerikalų paskaitas, prakalbas ar prelekcijas.
 - 3) Nesilankyti į svetimus, „nepirmieviskus“ balius, teatrus, nekalbėti su „ne draugais.“
 - 4) Nežiūrėti į jokią tautiškais rubais apsitaisiusią merginą ir balinosna neškoti su joms, nes jos jus išveda iš kelio. — Geriaus gi jų vietoje arčiau prie savo širdies turėti tas mergaites, kurios gerokai „čiungum“, lyg avys atrajų kramto, — nes jos mūsų „pirmieviskai“ idėjai nepavojingos!...“
 - 5) Nepriklausyti į jokią kultūrinę organizaciją, nes dabartinė kultura yra miesišoniška ir buržų-aziška kultura, o mums reikalinga tikta proletariatiška kultura.
 - 6) Nereikia skaityti jokių kitokių laikraščius, knygas, išskiriant tuos laikraščius, kuriuose kas trečias žodis yra: socialistai, socialistai ir socialistai; — kapitalistai, tautiečiai, ūdikai!...“
 - 7) Nereikia prigulėti prie tautiečių apsvietos draugijų, tokių kaip TMD, kurios išleistas knygas jūs „draugai“ uoliai beskaitydami einate prie galutino išcilikėjimo... Taippat reikia šalinties ir nuo savišalpos draugijų. — Savišalpa daro mums daug blogo, nes per ją mes gi nepatiriame blogumo šio viso blogo surėdymo.
- Taigi šių septynių (lietuviško „socializmo“) prisakymų reikia

butinai kiekvienam pilnai „susipratusiam“ „draugui“ prisilaikyti ir į 45 valandas privalote apileisti visas tautiečių, lietuviškam socializmui blėdingas, — organizacijas!

Kas neįspildys šių prisakymų, tas liksis iškasavotas iš mūsų „pirmieviskai-pažangiai-radikalios“ Sąjungos į 45 minutes!

Jūsų tarnas,
Vagsunis.

Tik meldžiamieji nemanykite, kad tai yra čion kokis nors prasimanymas. Ne, čion yra grynų gryniasia teisybė. — Jei ši teisybė dar ir nebuvo vienoje vietoje surinkta ir surašyta, bet ji yra ir ją kiekvienas „literaturos“ žinovas gali greitai rasti mūsų „pirmieviskoje“ laikraštijoje ti tuluojančioje save „darbininkų užtarėjais...“

P. Sakat.

paveikslėlin, kuris buvo artimiausiu...

Motina!

Taip, čia buvo motina! — Kuždėjo vidurinis...

— If paveikslėlis Tado akyse augo-didėjo...

Tado pftas pamažėl ėmė blai-vytis. Kilo atmintis...

— Aš turiu buti žmogumi, tur-iu turėti žmoniškus...

Ir motinos paveikslėlio rami nekalta šypsa...

M. R. T—da.

nis; tas prigulės, pagal jų nuomo-nę...

— Mano korespondencijoje, tilpu-sioje „Vien. Liet.“...

Laisv. kuopa rezoliuciją pasiun-tė, o angsčiau...

M. R. T—da.

(skaito už lenkus). Todel vietini-ams...

Nors ir pasivėlinau su praneši-mu...

SO. OMAHA, NEBR.

Prakalbos. — Rupesčiu vietinio L. G. ir A. F. skyriaus...

Subatos vakare, tai yra rugp. 19 d. atidarius...

Nedėlios vakare, tai yra rugp. 20 d. p. A. Bulota...

PITTSBURGH, PA.

Nenusisekė vestuvės su... višta. — Tulas vietos...

Kuomet burdingierius nusine-sė vištą, tai ir ji...

Galų gale jis pats su vište tapo suareštuotas...

Ten buvęs Tarakanas.

BATAVIA, ILL.

Rugpjūčio 20 d. šių metų laiky-tame susirinkime...

Dalykas pagirtinas ir labai džiuginantis...

Biržiškos ir J. Šaulio.

Širdingą ačiu reik tarti pp. J. Jonevičiui...

Jurgis Biliunas.

(Viet. L. G. ir A. F. skyr. rašt.)

Nuo Redakcijos. — Rinkimas aukų nukentėjusiems...

ENSENADA (LA PLATA), ARGENTINA.

LSS. 1-ma kuopa surengė čia vakarą...

Pirmiausiai pasakė prakalbą J. Akelaitis...

Paskiau buvo sulošta „Gadynės žaizdas“...

Po tų kalbų buvo sulošta „Dė-dė atvažiavo“...

Labai nemalonu ir net sarmata prieš svetimtaučius...

Basureras.

PROTOKOLAS.

Centralinio Amerikos Lietuvių Komiteto nukentėjusiems del karės šelpi posėdžio...

1. — Posėdį atidarė p. J. S. Lopatto, 8 val. vakare.

2. — Posėdžio pirmininku ap-rinkta p. J. S. Lopatto...

3. — Komiteto nariai pasiskir-sto sau vietas...

Pirmininkas — J. S. Lopatto, Bennett Building...

Vice-pirmininkas — I — kun. Dr. V. Bartuška...

Sekretoriai — I — kun. Dr. P. Augustaitis...

Lėdininkas: V. Lukoševičius, 322 Sanbury Ave...

Lėdo Globėjai — I — T. Paukštis, 13 Mill Str...

Komiteto nariai — I — K. Krušinskas, 59 Ten Eyck Str...

4. — Notarimai:

a) Iždininko kaučijos klausime nutarta, kad iždininko kaučija...

b) Aukautojams svetimtaučiams bus nurodyta...

c) Iš Tautos Fohdo ir iš Lietuvos Gelbėjimo Fondo...

d) Ant dėžučių turės būti vienodos antspaudos...

e) II Sekretorius V. K. Račkauskas užsakys...

5. — Posėdis uždaryta 9:30 v. vakare.

Posėdžio pirmininkas — J. S. Lopatto, Posėdžio sekretorius — V. K. Račkauskas.

KORESPONDENCIJOS

BROOKLYN, N. Y.

Tankians dabar „V. L.“ skaitytojai pradeda žiūrėti...

Susirinkimui atsidarius, buvo perskaitytas protokolas...

Knygų peržiūrėjimo komisija aiškino, kad knygų neperžiūrėjusi...

Vėl pakilo sumanymas rudenio-p surengti TMD. 3-čios kuopos vakarėlį...

Kalbėta apie Lietuvos Dieną bei businą reikalą tam klausime...

Vėl pririekė kuopai sekretoriaus, kadangi pereiname...

Užbaigus kuopos reikalus, p. P. Norkus skaitė „Koks bus žmo-gus ateityje“...

Užbaigus kuopos reikalus, p. P. Norkus skaitė „Koks bus žmo-gus ateityje“...

galės būti ateityje žmogus, eida-mas tais keliais...

Kolei publika neapsipratusi su paskaitomis...

Šiomis sumanytomis paskaitomis stengiamasi paduoti dalykai...

Paskaitos su spalijų mėnesiu aiškino, kad knygų neperžiūrėjusi...

Jau antras susirinkimas, kaip kuopa dalina narius paskiausiai išleistą TMD...

K. S. Karpavičius.

WATERBURY, CONN.

Atbalsiai „kun.“ Mockaus bylos. — Niekas taip neinteresuoto waterburiečių...

Mockaus gi priešai mano, kad nuosprendis nebus atmainytas...

DIDELIS SUVALKIJOS ŽEMLAPIS (Mapa) Sutaisė B. K. Balutis Didumas 28 per 22 colu. Penkiose spalvose (koloruose)...

VIENYBĖ LIETUVNINKŲ

Išėina kas sėdėra iš Brooklyn, New York.

Prenumerata Metams:

Suvienytose Valstijose	\$2.00
Europoje ir kitur	\$3.00
Kanadoje	\$2.50

Prenumerata mokama iš viršaus. Prenumerata metams skaitosi nuo laiko užsirašymo, ne nuo Naujų Metų.

J. J. PAJKŠTIS & CO. (Inc.)

120-124 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.
Telephone 2427 Greenpoint.

TRUPUTIS APIE LIETUVOS NEPRI-GULMYBĘ.

Trečių karės metų pradžia atsižymi dideliais nesmagumais del teutonų. Pereitą savaitę Rumunija paskelbė karę Austro-Vengrijai, o Vokietija — Rumunijai. Italijos paskelbimas karės Vokietijai mažą reikšmę turi ant karės apskritų nuotikių, bet tas vienlaikišnis su Rumunija karės paskelbimas parodo artimiausią ryšį tarp Rumunijos ir Italijos.

Iš kitos pusės Graikijoje irgi neramu, Graikija bile dieną gali pradėti kariauti prieš bulgarus, kas taipgi teutonams nelabai smagu.

Rumunija įstodama karėn turi gana didelę reikšmę. Ji gali į mušiu laukus išstatyti netoli vieną milijoną gerai apginkluotų kareivių. Ji susijungdama su rusais gali prasimušti Graikijos linkui ir perkirsti susinešimą Turkijos su Vokietija, o tuomet Turkija, galima sakyti, būtų beveik dingusi: juos iš Azijos pusės spaudžia rusai, iš Graikijos pusės — anglai su francuzais, o iš šiaurės pusės jie turi menką paramą — bulgarus, kurie jau dikčiai nusilpnėjo. Negana dar to — bulgarų laudis, kareiviai, nenoriai kariauja prieš sąjungiečius, o ypač prieš rusus ir laiks nuo laiko jie sukelia maištus, ir nors negalima žinoti kaip ten ištikrųjų yra, bet visgi aišku, kad pas bulgarus nėra to vienodumo, kuriuomi galin-gi vokiečiai.

Neįskaitliudami Graikijos, galima pažymėti, kad sąjungiečiai dabar turi mušiu laukose apie 23 milijonus kareivių, tuom tarpu gi vokiečiai ir jų šalininkai turi apie 11 milijonų. Arba ant kiekvieno vokiečio arba jo šalininko, sąjungiečiai išstatė daugiau nei po du kareiviu. Vokietija galin-ga tiktai savo tvarkumu, savo sistemomis ir savo milžinišku prisirengimu. Bet jos spēkos matomai pradeda išsisemti. Metai laiko kaip Vokietija nepasistumė nei žingsnio pirmyn — kur buvo mušio laukai pernai — tose pačiose vietose ir dabar, užtai kita, pusė — rusai gāna daug padarė link Austrijos.

Žinoma, taip dalykams esant jau galima šiek-tiek permatyti, kuom ši karė pasibaigs, nors bus tai tik spėjimas. Vokiečiai nesumus sąjungiečių, greičiausiai jie patįs liksis sumušti. Tiesa, mes netikime, kad priešai sugebėtų išiveržti ant Vo-

kietijos teritorijos, nes per daug jau ten vokiškųjų drutviečių, bet užtai gali išgriauti visą Austriją, Bulgariją ir Turkiją.

Jei taip dalykai virsta, tai kyla klausimas kas dėsīs su Lietuva. Jei sąjungiečiai išloštų, tai žinoma Lietuva greičiausiai gali pasilikti po rusais, vienok ir ma žiems vaikams gali būti aišku, kad už Lietuvą arba Pabaltijos kraštus bus didelės varžytinės. Tose varžytinėse bene žemiausią rolę loš tų šalių gyventojai.

Ir taip mums lietuviams gali prisieiti sulošti žymia rolę, bet ar mes nors kiek rengiamės prie tos rolės. Europos lietuviai tą gana puikiai supranta ir jie ruošiasi, jų susijungę visos partijos reikalauja Nepri-gulmingosios Lietuvos. Ir ištikro kam reikalauti autonomiškosios Lietuvos, kuomet galima daug daugiau mgyti.

Amerikoje nuo senai jau Daktaras Šliupas proponuoja idėją Lietuviškai-Latviškos respublikos. Pirmiau ši Dr. J. Šliupo idėja iššaukdavo mus veikėju nusišypsojimą, mat Neprigulmingos Lietuvos idėja jiems išrodydavo kokia tai svajonė, utopija. Dabar jie, suprantama, pradeda žiurėti kitaip. Vienok kaip nei pasibaigtų ši karė, bet taikos kongrese žymia rolę loš ma-žųjų tautų klausimas, na, ir kas į mus lietuvius atsi-žvelgs, jei mes patįs nenorime liuosybės, o juk nereika laudami neprigulmingos Lietuvos, mes tuom patim save pripažįstame nesubrendusiais, nenorinčiais liuosybės. Tegul mes ir negautume šiom kart neprigulmybės, bet tas nei kiek nenkenks gavimui autonomijos.

Taigi, mūsų supratimu, reikia visur platinti tarp lietuvių neprigulmingos Lietuvos idėją. Dabar atvažiuoja p. Yčas, jis gal daug žinių atvežs apie politiską Lietuvos stovį, su juomi galima bus daug kame susitarti ir jis grįždamas galėtų parvežti Europon mūsų nuomones ir simpatijas.

Peržvalga

// Lietuviams diena jau pasiskirta.

New Yorko dienraščiai, pirmiausiai „New York Telegram“, o paskia „Sun“ paskelbė, kad vieniams lietuviams paskirta diena rinkti aukas Lapkričio 1 d. Taigi visi lietuviai sukruskite, organizuokitės, tverkite vietos ko-

mitetus, reikalaukite informacijų iš Centralio komiteto.

Tverdami vietų komitetus, neatsižvelgkite į srioves, tegul in-eina kad ir vienos sriovės žmonės, bi tik jie būtų teisingi, tas nieko nereikš, juk vis vien surinktos aukos nueis į vieną ir tą pačią vietą. Nors per vieną dieną lai vienybė težydi.

// Socialistiškiausia tauta pasaulyje — tai lietuvių tauta.

Pereitame N. jau rašėme kaip „Kova“ ir „Naujienos“ žiuri į Centralinį Komitetą. Anot „Kovos“ socialistai galėtų užimti dvi vieti iš dvylikos, jei tik Centralinis Komitetas skirtų penktą dalį surinktų aukų Agronomijos Draugijai. „Naujienos“ su tuom nesutinka sakydamos:

„Mums gi rodoši, kad ir prie dvigubai teisingesnio aukų paskirstymo budo socialistai vistiek negalėtų sutikti tenkinties dviem vietom Centraliniame Komitete, nes tatau sutvertų kenksmingą mums precedentą ateičiai. Jeigu imti domon sriovių santykius, tai socialistai gali sutikti tiktai su dvejopa propozicija: arba sriovių lygybės principais, arba tikroji jų spēkų proporecija. Pirmam atsitikime socialistai turi pareikalauti sau 4 vietų Centraliniame Komitete (greta 4 klerikalų ir 4 tautininkų); antram atsitikime, ty sprendžiant pagal sriovių spēką ir intekmę, socialistams išpuola imtinėma Komitete turēt 5 vietos, klerikalams 4, ir tautininkams 3 (teisingiau būtų 2).

Jeigu-gi klerikalai su tautininkais šitokių propozicijų nepriims, tai tegul jie sveiki važiuoja, kur jie nori. Socialistai mokės apsieiti ir be jų.“

Taigi išėina, kad socialistų yra tik tik ne kas antras žmogus, o ištikrųjų gi kolonijoje susidedančioje iš 1,000 lietuvių beveik visuomet ant pirštų galima suskaityti visus joje esančius socialistus. Bet nesiginčysime, juk ginčai su „Naujienomis“ prie nieko nepriveda. Niekuom negalima joms prirodyti, kad sniegas yra baltas, o vanduo skjistas.

Pastebėti reikia tiktai „Naujienų“ aiškų pripažinimą, kad joms rupi ne Lietuvos gelbėjimas, bet jų pežiū ateitis. Jos aiškiai pasako, kad jei socialistai pasitenkintų dviem vietom Centraliniame Komitete, tai tas kenktų socialistų ateičiai. Taigi, kuomet visi bando nors šiame taip sunkiame momente pamiršti savo partijos reikalus, o gelbėti Lietuvą, tuomet socialistai kaip tik ir labiausiai rupinasi tais partiviais reikalais. Tokį žingsnį, žiurint socialistiškū žvilgsniu, galima pavadinoti nuosekliam, bet kenksmingu. Šiandien juk niekas negali išpėti kokia bus ta ateitis. O paskui vėl nustoti simpatijos nuotų žmonių, kurie myli savo šalį, savo gintinę (o toki beveik visi žmonės) gali daug daugiau pakentkti tai nežinomai ateičiai.

// Delei Lietuvos atbudavojimo susivažiavimas.

Wilkes Barre, Pa. susivažiavime veik visų susirinkusiųjų atstovų buvo išreikšta nuomonė, kad susivažiavimas delei atbudavojimo Lietuvos paskirtas Bostonian po L. R. K. Federacijos yra neparankioje vietoje. Išreikšta buvo mintis, kad ar negalima būtų kaip nors perkelti patogesnėn vieton. „Darbininkas“ dabar rašo apie L. R. K. Federacijos busiantį susivažiavimą, bet nieko nemini apie susivažiavimą

Lietuvos atbudavojimui. Tas reikalas — tai visų lietuvių reikalas ir labai būtų gerai, kad to susivažiavimo iniciatoriai išreikštų savo nuomonę, laiko prisiruošti juk nedaugiausiai teliko.

// Apie „donosčikus.“

Kiek laiko atgal iš Bostono angliškų laikraščiu pasklido žinia, kad Massachusetts valstijos kongresmanas J. H. Gallivan rekomendavo prezidentui Wilsonui, kad paskirtų F. J. Bagočių į busiamąjį valdiškąjį Lenkijos šelpimui komitetą.

Prieš tai daugelis Amerikos lietuvių, kaip sužinojo „Lietuva“, užprotestavo ir tas kongresmanas Bagočiaus rekomendaciją atšaukė ir apie tai pranešė „Lietuvos“ redakcijai.

Sužinojusios apie tą viską „Naujienos“ tuos žmones, kurie protestavo prieš Bagočiaus paskyrimą vadina „donosčikais“ ir primeta tautiečiams, kad jie verčiau velija neturėti nei vieno lietuviu, negu turėti nepakenčiamą Bagočių ir prašo šį faktą nepamiršti.

Taip, ir mes griežtai stovime užtai, kad verčiau neturėti jokio lietuviu atstovo, negu turėti p. Bagočių ir tai štai delko:

Bagočius per daug jau gerai žinomas Amerikos lietuviškai visuomenei, Bagočiaus byla su „V. Lietuvninkų“ aiškiausiai pariparė, kokią rolę lošia p. Bagočius. Delei to viso Bagočiui visuomenė negali pasitikėti ir nepasitikti. Bagočius tame komitete reprezentuotų lietuvius be jokios reprezentacijos. O juk ir patįs socialistai sutiks su mumis, kad daug geriau visiškai neturėti savo atstovo, negu turėti netinkamą tam atstovą. Ir tą daro patįs socialistai ant kiekvieno žingsnio.

„Naujienos“ šiame atsitikime bando mūsti į skaudžiausią vietą, bet nepataiko. Jos nori išrodyti, kad tautiečiai nenori Bagočiaus kaip savo partijinio priešo, o ne kaip paprastai Bagočiaus. „Naujienos“, rodo, niekur nematė, kad bent koks laikraštis būtų rašęs apie p. Bagočių, kaip apie socialistą, bet buvo rašyta apie jį kaip apie ypata. Bet daleiskime, kad tas ir būtų tiesa. Reikia žinoti, kad kaip „Naujienos“ taip ir „Keleivis“, kurio redaktoriumi sulgy „Boston Post“ yra Bagočius, gilumoje yra kosmopolitas nepripažįstantis tautos, nepripažįstantis tėvynės, tautiskumo, etc. Taigi Bagočius kaip arti „Keleivio“ stovintis irgi yra kosmopolitas (kitaip jis negalėtų būti „Keleivio“ bendru). Kosmopolitas nėra lietuviu, jis negins lietuvių reikalų, lietuviui jam bus lygūs visiems. Taigi protestuodami prieš Bagočių, visiškai neprotestavo kaip prieš lietuvi, bet kaip prieš žmogų, neturintį tautos, kaip prieš pasaulio pilietį. Todėl „Naujienos“ dikčiai suklydo, kad tautiečiai nenori lietuviu, jie nori lietuviu, bet nenori kosmopolito.

Kaslink žodžio „donosčikas“ tai jis toks platus, kad jį daugelyje vietų galima pavartoti. Štai pavyzdin: du girtu berniuku susipeša, trečias geras žmogus nueina į policiją ir praneša, kad yra peštynės. Žinoma, peštukai tą žmogų pavadins „donosčiu.“ Arba štai vėl: pas tamsią moterėlę susirgo rauplij epidemija mylimas sunelis, jį bijodama, kad jos kudiškis nepakliūtų ligoninėn, slepia jo ligą ir stato pavojun užkrėsti liga visą miestą. Kas apie tai kitiems ar valdžiai praneša irgi yra „donosčiu“, nors jis išgelbsti vi-

są miestą nuo epidemijos. Žinoma, yra atsitikimai, kuomet „donosai“ padaro daug blogo.

Jei „Naujienos“ kalbėtų apie neteisingumą ar bėpatingumą tų „donosų“, būtų kitas klausimas, bet mes nieko apie tai negalime kalbėti, kol jų nematėme. Apskritai gi imant „Naujienos“ viską sukabintų ant tautiečių, jei jos įstengtų tai padaryti.

// L. Š. F. (socialistų) fondas pasiuntė Petrogradan 5,000 dolarių.

„Nauj.“ tilpo M. Januškevičiaus, P. Keinio, V. Bielskio ir V. Zubovo laiškais, kuriuomi jie liudija, kad jie priėmė iš L. Š. F. 16,077 rublius, arba 5,000 dolarių, kaip ten pat paaiškina p. K. Sidlauskas. Labai gražu, kad siunčia aukas.

Indomu tiktai vienas dalykas. Tie aukų priėmėjai sako, kad nukentėjusių nuo karės šelpimo darbas paskirai nuo Centr. Komiteto jau pradėtas. Mes lig šiol vis manėm, kad Centralinio Komiteto opozicija taippat buvo suorganizuota, sutvarkyta, tik ji negalėjo pasekmingai veikti del stokos pinigų. Dabar gi aiškiai liudijama, kad dar darbas tik pradėtas. Vadinas pradeda tuomet, kuomet jau reikėtų baigti, juk pabėgėlių padėjimas Rusijoje kas kartas sulyginamai gerinasi.

// Apie Lietuvos atstatymą.

Kas kartas vis pradėdama daugiau rašyti apie Lietuvos atbudavojimą. Paskutiniuose „Darbininko“ N. ypač gražų straipsnį parašė p. A. J. Staknevičius, kurio turinį mes čionai perduosime.

Pirmiausiai p. A. J. Staknevičius nurodo, kad reikalinga surinkti smulki statistika, kurie ir kiek lietuvių grįžs Lietuvon, kiek jie turi kapitalo ir kokį amatą jie moka. Statistiskas biuras, kuriam geriausiai pritiktų būti prie Centralinio Komiteto, susirašintų su vienos rūšies amatininkais, juos suorganizuotų ir net galėtų būti surengiami toki vienos rūšies susivažiavimai. Jie už savo kapitalus galėtų ingyti dirbtuves, žemę etc. ir juose patįs aglėtų dirbti. Gal truktų inteligentijos tokioms organizacijoms, bet tą klausimą p. Staknevičius išriša toje pasmėje, kad Lietuvoje inteligentijos netruksta ir jie galėtų prie to prisidėti.

P. Staknevičius mano, kad Amerikoje yra apie 450,000 lietuvių (mes manytume, kad yra mažiau 600,000 — Red.), kurių trečdalis, tai yra 150,000 panorės grįžti atgal Lietuvon. Jei išimti vaikus ir moteris, pasilikty apie 50,000 vyrų, kurie apskritai imant turėtų po 500 dolarių arba kartu 25 milijonus. Taigi su 25 milijonais dolarių, anot p. Staknevičiaus galima ne tik Lietuva atbudavoti, bet ir iš jos padaryti Ameriką, nes iškeičiant pinigus dabartiniu puolusiu kursu pasidarytų apie 75 milijonai rublių.

P. Staknevičius kapitalus čionai nepataria organizuoti, reikia tiktai surinkti pasižadėjimus nuo kurių reikėtų imokėti labai mažą nuomintį organizavimo reikalams, tai link mažų bendrijų. Dideles bendrijas galima ir čionai organizuoti.

Apskritai imant p. Staknevičiaus planai gana gerai apgalvoti, su nekuriomis punktais galima nesutikti, bet jis to ir nereikalauja. Jo planai — tai graži medžiaga susivažiavimams del Lietuvos atstatymo.

// Kas rašo apie karčią teisybę, tas meluoja.

Tokios taktikos prisilaiko „N.“

Kuomet mes rašėme apie protestą kurį inėšė Vanderveldė Haagos tarptautinėje konferencijoje, tai „Naujienos“ visaip išsisukinėjo, keletą kartų vadino mus melagiais, paskui reikalavo iš mūsų, kad mes pasakytume kokių kairiųjų organizacijų ar laikraščiu delegatai dalyvavo tame susivažiavime ir tt. Vienu žodžiu išsisukinėjimams nebuvo galo, kas nesmagiausia, kad „Naujienos“ vis vartojto nešvarius epitetus. Bet galų gale visgi faktas pasilieka faktui, visgi aišku, kad Vanderveldė inėšė protestą. Ar šiaip suksi, ar taip suksi — vis tas pats. Galėtume atsakyti apie tai plačiau, bet kas naudos iš to, jei bent tas, kad „Naujienos“ dar kartą turės progą pakolioti. Tokias „kritikas“ geriausiai ignuruoti.

Susinešti su užimtąja Lietuva gana sunku, kaip rašo Dr. Bielskis, nes tam trukdo vokiečių valdžia ir stoka pašto įstaigų Lietuvoje. Bet esą jau visgi galima, nors su dideliu riziku šį-tą susižinoti. Galima paklausti šių dalykų: ar gyvi ir sveiki ir ar nereikalauja pašalpos. Tokį laiškutį reikia siųsti per Lietuvų Komitetą sekančiu antrašu:

Mr. J. Aukštuolis, Box 397
Stockholm, Sweden.

Žinome tokiame laiške reikia nurodyti giminių antrašą.

// Apie siuntimą drabužių Lietuvon.

Kpn. Dr. V. Bartuška „Darb.“ rašo:

„Kadaisia rašiau iš Švedijos apie mus žygius Raudoname Stokholmo Kryžiuje. Norėjome surasti kelius, kuriais būtų galima išsiųsti drabužius Lietuvon, ir lietuviams belaisviams Vokietijoje. Budamas Berline, buvau generaliam Raudono Kryžiaus ofise, buvau karės ministerijoje, bet galutinai nieko nepesčiau. Vokiečiai atskatinėdavo. Jeigu ir pavyktų lietuviams prisiusiti drabužių Lietuvon, tai mes vokiečiai pareikalautume nuo anglų panašių palengvinimų savo nelaisviams Rusijoje. Musų buta ir New Yorke Raudoname Kryžiuje ir proponuota jam neužėti drabužius nors į Stokholmą lietuvių Komitetui, bet minėtas Kryžius neapsiėmė. Dabar mums galutinai paaiškėjo, kad drabužių kol kas lietuviams nelaisviams iš Amerikos negalima jokiū budu pristatyti. Taip dalykams stovint mes delegatai

// Susinešimas su užimtąja Lietuva.

Lietuvon meldžiame Amerikos lietuvių visuomenę rinkti kuonodaugiausiai drabužių ir siųsti juos visus į Centralinį lietuvių komitetą Petrograde. Atsimykite, kad Rusijoje nei už didelius pinigus nebegalima gauti drabužių nusipirkti. Skubėkime siųsti drabužius Petrogradan kol dar neužšalo jurės.“

Dr. Bielskis žada važinėti su prakalbomis. Jis rašo:

„Važiuojant Europon neišpasakytu mus buvo troškimu kuogreičiausiai pasiekti Lietuvą ir sužinoti kas ten dedasi. Nuvažiavę Lietuvon, kalbėjome su tukstantais žmonij, matėme visą dabartinę Lietuvos padėjimą. Dabar esame pasirengę papasakoti Amerikos lietuviams apie mūsų kelionę ir kuonodaugiausiai surinkti pa-

šalpos Lietuvai. Taigi, tų kolonijų lietuviai, kurie norėtų išgirsti apie Lietuvą, ir suselpti badaujančius giminiečius, tai lai praneša laiškais sekančiu antrašu:

„Darbininkas,”

242 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

Gavę pakvietimų laiškus galėsime nustatyti maršrutą.

Pasirodikyme Save Lietuvais esą

Drąsiausiu ir doraisiu žmogum yra tas, kuris nesibijo nei svetimačių akyse prisipažinti esąs tikru lietuviu, mylinčiu savo Tėvynę Lietuvą. Bet nelaimė tame, kad tarp mūsų atsiranda daug tokių, kurie net gėdijasi pasirodyti save esą lietuviais. Be abejonės kiekvienas iš mūsų apleidamas gimtinį kraštą pasižadėjome nepamiršti to numylėto krašto ir ten pasilikusius tėvelius, brolius ir sesutes šelpti juos, ypač nelaimėi ištikus, ne vien pinigais, bet dorais raštais, ir šiaip gerais patarimais. Kaip karts dabar palyti mūsų tėvynę tas nelemtas likimas, o ten gyvenantys žmonės laukia nuo mūsų pašalpos ir suraminimo šioje nelaimėje.

Bet užvis blogiausias dalykas tas, kad ne visi mes suprantame apie jų nelaimę ir apie reikalą šelpimo brolių vargstančių tėvynėje. Nors tai ištikrųjų kiekvienas geras užmanymas turi daug kliūčių iš priekšties kokių nors nesupratimų, arba užvėdėjimų, bet dabar sveikam protaujantiems žmonėms nelaimė kelti tuos nereikalingus trukmus, ir statyti kokius tai partiviškumus, ypač reikale šelpimo nuo karės nukentėjusių. Ant nelaimės šioje kritiškame momente, kaip karts išeina priešingai; vieni turi pirmutinį tikslą kaip galint greičiau sušelpus vargstančius lietuvius. O kitų yra neva tikslas, kad užkenkti tuose prakilnuose užmanymuose. Su kiekvienu prakilnesniu darbu tuoj pasirodo peštynės ir įvairūs prasivardžiavimai po laikraščius, ir šiaip per prakalbas. Ištikrųjų mes statome didelius užmanymus, bet tie mūsų užmanymai dėl stokos vienybės pasilieka užmanymais tikta ant popieros, o praktiškieji jų vausiai nesimato per savo tuos nereikalingus ginčus ir nesutikimus trukdome kits-kitam pradėtą darbą. Gal mato ir trukšmadariai naudą iš tų gerų užmanymų ir iš bendro šelpimo vargstančių žmonių Lietuvoje, bet juos neprieleidžia prie to netikusi politika ir puikybė.

Tuo tarpu, kuomet tarpe mūsų žmonai Amerikoje eina peštynės ant politiškos dirvos, tai mūsų broliai Lietuvoje, arba kur tai už Uralo, vaitoja prispausti karės sunkenybe. Vienus kankina rusai, o kitus vokiečiai, vieniems ir kitiems yra burnos uždarytos, visi susinešimai su giminėmis ir pažįstamais pertraukti, kiekvienas žingsnis yra jautriai dabojaamas, idant neišeitų eikštėn tie visi persekiojami pavergtųjų.

Karė pasibaigus, kurie išliks gyvi, be abejonės, nevienas iš jų sugrįžs į tėvynę, bet sugrįžs daugumas iš jų pavargę be energijos, užnušti ant kuno, ir dvasios. Bus tai indai, į kuriuos lietuvių tauta dėjo viltį ir pasididžiavimą, bet tie indai bus sudaužyti ir daugias panašūs ant kankinių; jie negalės būti mums dėkingi, jeigu per mūsų apsilėdimą ir ne vie-

nybę kur tai gilumėje Rusijos, arba Vokietijoje turėtų be laiko žuti.

Taigi mes žmonai gyvenantys Amerikoje paduokime brolišką ranką savo broliams vargstantiems anoje pusėje vandenyno, atmeskime tą netikusią politiką ir visus nesutikimus. Vietoje nesutikimų visi eikim išvien vienybės ir draugiškumo; pasiimkime už pirmutinį tikslą remti kiekvieną judėjimą turint už siekį palengvinimą lietuvių, vargstančių tėvynėje.

Jeigu mes dirbsime suvienytomis spėkomis, be abejonės, išnyks ir šių dienų vargai, tuomet galėsime didžiutes išpo ilgiausių kančių ir persekiojimų išvydę neprigulmingą Lietuvą.

Alb. Rupšis.

Lietuvos Stovis Didėsės Karės metu

Didėji Europos karė savo audros debesimis perėjo Lietuvos kraštą, palikus jame negreit išdildomus pėdsakius, griuvėsiais pavertus šimtus jo ukų, amžiais plėtotų kultūros ir ekonomijos įstaigų ir darbų.

Ne laikas ir ne proga dabar skaityti visi krašto nuostoliai, pagaliaus, ir jiems išskaityti dar nėra pakankamai medžiagos. Tai šiame rašinyje tik duodamas bendras paveikslas dabartinio Lietuvos stovio ekonomijos, kultūros ir sanitarijos žvilgsniu iš tų paviršutinių žinių, kurios greitai ir tai ne iš visur yra surinktos.

Karės sunaikintos vietos Lietuvoje eina maždaug šiais žymeniais ruožais: pirmasis jų, palyginti, trumpesnis ir siauresnis, eina pačiu valstybės pasieniu, pradedant Vištyčiu ir baigiant Baltijos pajurio Palangos miestu; antrasis išsiplėčia ilga ir plačia juosta nuo Suvalkų miesto per Kalvariją, Marijampolę, pasisuka viena šaka Kauno link, kita gi eina visu Dubysos ir Ventos pakraščiu ligi Kuršo sienos; ir, pagaliaus, trečiasis, gavęs pradžią nuo Bausko, eina pamušiais per Krinčiną, Pandėlį, Skapiškį, toliau — Šatekšnos, Jeros, Šventosios paupiais, plačiau šakodamasis artyn Vilniaus, kur jis nuo Maišogalos riečiasi iš vienos pusės plačiu tarpu pro Paberžę, Pabradę, Švenčionių linkui, iš kitos gi nusisuka pietuosna pro Vievi, Trakus ir Varėną.

Pirmą kartą karės ugnis užgriebė Lietuvos šalį 1914 metų rudenį, rusams pasitraukus iš Vokietijos ir besiveržiant jiems atgal į Prūsų rytus, kuomet taip skaudžiai nukentėjo Mažoji (Prūsų) Lietuva ir Suvalkų gubernijos su ypatingai nuniokotomis Pajevonio, Alvito apielinkėmis.

Savo keliu patyrė ugnies ir Kauno gubernija po rusų žygio į Klaipėdą, kuomet labiausiai nukentėjo pasienio parapijos — Tauragės, Veviržėnų, Naumiesčio, Andrejavo, Gardžių, Palangos ir kitos. Tik tas kraštas, seniau aptilus ten armotų griausmų, ima kiek taisyties nuo smugių, ypač kad jų nenualsino taip kariuomenių stovėjimas.

Daug žymesnių ženklių palikus, yra karė antrame ruože, kur jo frontas vietomis (pav. Kalvarijos — Marijampolės apielinkėse) išstovėjo apie 6 mėnesius, kitur gi, padubysiu ir pavėniu didžiausi mušiai truko daugiau nei 2 mėnesiu.

Visa Suvalkų-Kalvarijos-Mari-

jampolės paplentė kokių 10—15 varstų platumo (pradedant Cipliškiais ir Liubavu, per Kalvariją iš Krosnos pusės ir Liudvinavą į Sasną ir Igliauką) visiškai išgriauta, išdeiginta ir išnaikinta. Kalvarijos parapijoje išdeiginta 14 kaimų ir visi dvarai, Krosnos par. daugiau nei 100 ukininkų, Liubavo par. į plento pusę belikę po 2—3 triobeles, sudegę 9 sodžiai ir beveik visi dvarai (kiek dar išliko nesudegusių į Vyžainių pusę).

Arėčiau panemunio nuniokotieji plotai eina panemuniu nuo Zapiškio į rytus ir į pietus ligi Veiverių ir Paežerių, maždaug 10-ties varstų radijusu. Čia beveik visa išnaikinta. Taip, Garliavos, Paežerių parapijose išdegę ligi 9/10 gyvenimų. Pavyzdžiui, Trakiškių kaime iš 56 gyventojų išliko 1/10, Padainupio iš 50 nei vieno neliko, Dievogalos iš 52 liko 1, Paežerių iš 40 liko 8, Šilėlių iš 40 liko 1, Padrečių iš 40 tik 1. Veiverių išdeiginta pusė visos parapijos. Smarkiai nukentėjo ir tolesnio rajono — Skriaudžių parapija, kurios išdeiginta 1/3 dalis — čia ilgiau kiek truko mušiai delei Kauno tvirtumos. Nuo čia karės ugnies pėdsakiai eina pagiriais ir tarpugiriais Kauno ir Jesios girių ir pačiu pajesiu ligi Kaunui. Nukentėjo tam ruože Iguvos, Lukštų, Paluobių, Viškio Rūdos, Bagotosios, Griškabudžio, Pilviškių ir Sasnų parapijos. Pav., Sasnų par., imant geresnius gyvenimus, sunaikinta 2/3 visos parapijos; Lukščių, Griškabudžio ir Bagotosios per 100 gyvenimų, Pilviškių — 130, Paluobių ir Viškio Rudos po 50. Mažiau nukentėjusios vietos toliau nuo to ruožo skaito nuostolių maždaug taip: Šunskų ir Gižų parapijoje po 20 gyvenimų, Sintautų ir Šakių po 10.

Persimetęs per Nemuną tas antrasis griuvėsijų ruožas, tiesiasi visa juosta padubysiu ir pavėniu, kur du mėnesius neperstoja mai truko vieni karštųjų artillerijos mušiai. Čia 200 varstų tolimo plotas tiesiog, galima sakyti, suliepsnojęs ugnyje, nes išnaikintųjų gyvenimų nuosimtis neretai siekia ligi 70—75%. Ta naikinamosios ugnies liežuvio juosta, vietomis išsiikišdama nuo upės 15—20 varstų (pav. Šakynos linkui), siekė šias apielinkes: Ariogalos, Čekiškės, Girkalnio, Ugionių, Betygalos, Lydavėnų, Šiauliais tas mirties ruožas išsiplėčia ant 30 varstų platumo, kur pelenais ar griuvėsiais virte apie 40—50 sodžių, vienkiemų, dvarų, kartu su Bubių puvydinogiu ukio triobesiais, pakizai iškilusia pieno mokykla, laukai gi ir daržai vingių vingiais išrausti giliausių apkasų, išduobėtų granatų.

1915 metų vidurvasarį, vokiečiams paėmus Šiaulius ir Kauną, visas karės frontas kokiam mėnesiui sustojęs buvo trečiuoju ruožu: Mušos, Šatekšnos, Jeros ir Šventosios paupiais su dviem juostom nuo Maišogalos: Varėnos pusėn ir Paberžės — Švenčionių link, ypač nukentėjo čia šios apielinkės: Vaškų, Biržų, Krinčino, Panemunio, Pandėlio, Vabalninkų, Skapiškio, Subačiaus, Šimonių, Salų, Svedasų, Indrioniškio, Anykščių, Kavarsko, Kurklių, Taujėnų, Vydžiškio, Maišogalos, Paberžės, Giedraičių, Joniškio, Rumšiškės, Žaslių, Žiezmarų, Vi-

evio, Trakų, Valkininkų, Varėnos, Daugių, Perlojos, Gervičių, Alytaus ir kitų.

Taip, pav., vienoje Skapiškio apielinkėje, ne daugiau, kaip 5 varstų radijusu, sunaikinta 8 didžiuliai sodžiai, Salų parapijoje — 4 sodžiai, Šimonių — 7. Tose apielinkėse, reikia pastebėti, žmonės gyvena ilgiausiais sodžiais, kurie, vidutiniškai imant, turi po 30 kiemų, keli gi sudegę Salų apielinkės sodžiai, kaip Gučimnai, Jurkapis, net 1 varsto ilgumo ir turi daugiau nei 500 gyventojų (galvų). Viso Ukmergės — Utenos paplentė ypač nukentėjusi ne tiek nuo ugnies, kiek nuo rekvizicijų, grobimo. Kurklių apielinkėje sudegę 4 sodžiai, Rumšiškės — 30 ukininkų, Žiezmaruose — 50, Kaisedaryse — du sodžiai. Trakų gi apielinkėje sugriautų ir sudegintų gyvenimų skaitoma net ligi 80%, Valkininkų apielink. 10 sodžių, Žaslių — 7 sodžiai, Gervičių — 9 sod.

Be minėtųjų čia labiau nusištačiusio fronto vietų, yra dar ir šiaip nemaža išnaikinimo sąly, kur kartais susimesdavo trumpam laikui mušiai, palikdami vienok žymių pėdsakų. Pav., apie Baisogalą palei plentą, poros varstų platumo ruožu, sudeginta po šimtą ir daugiau ukininkų ir toliau Liepojos-Vilniaus gelžkelio, kaip apie Žemį, Kedainius, yra dar išnaikintų vietų apie Joniškį (Šiaulių apskr.) — sudegę 4 sodžiai, Šeduvą (3 sodžiai), Jurbarką, Druskininkus ir tt.

Likusiųjų be pastogės žmonių padėjimas, ypač dabar, žiemos metu, visur labai sunkus. Kas negavo pas kaimyną prieglaudus, tas lindė laikinai padarytose iš rąstų ar šiaudų palapinėse, „Zemliankose“ ir net buvusiose apkasuose. Naujai triobos retai dar kur statomos, ar tai dėl karės ugnies baimės, ar dėl lėšų ir medžiagos trūkumo, pagaliaus, ne visur dar ir leidžiama statyti. Sanitarinės tokių padegėlių gyvenimo sąlygos labai blogos. Pav., Liubavo padegėliai gyvena rusiuose (sklepose) arba triobose, susikimšę po 25 ir net 49 žmones vienoje trioboje.

Atskirų nukentėjusių vietų tarpe daugiausia tenka minėti Lietuvos miestai ir miesteliai, kurie ligi šiol yra buvę savotiškais krašto kultūros ir ekonomijos gyvenimo centrais. Jie dažniausiai ir rasdavosi karės ugnies centre, nuo jos daugiausia jie ir kentė. Gyvasi Kauno gub. pramonės ir prekybos centras Šiauliai su savo 24 tukst. gyventojų, 53 pramonės įstaigomis, didžiulis urmo sandėliais, bankomis, gimnazijoms, mokykloms, kultūros draugijoms, knygynais virto vienas griuvėsiais; iš viso miesto beliko sveika gal 1/4 dalis jo pakraščiu. Toks likimas ištiko ir kitus panašius centrų miestus ir miestelius, tik vieni mažiau, kiti daugiau nukentėję. Nukentėjusiųjų skaičiuje yra 2 plačiai pargarsėjusių kurortų — Palanga su savo kurorto intaisymais, vasarnamiais, gimnazija ir Druskininkai, dar didžiau už pirmąjį nukentėję (skaitoma čia 110 sudegusių namų ir 43 apardytų). Kiti nukentėjusieji miestai ir miesteliai šie: buvusioji muitinė Tauragės miestas (9,258 gyv.) su savo gimnazija, majorato dvarais, Suvalkų gub. du apskrities miestu — Kalvarija (10 tukst. gyv.) beveik visa išdegusi, Naumiestis (6,176 gyv.), Vilniaus gub., istoringas N. Trakų miestas (6,000 gyv.), Vieksniai (6,113 gyv.), Kuršėnai (4,000 gyv.), Mažeikiai (3,869 gyv.), pradėję taip sparčiai kilti ekonomija ir pramonė,

su savo prekybos mokykla, bankomis, ukio mašinų sandėliais, Kelmė, Garzdai, Ariogala, Kaunas, Panevėžis, Šeduva, Panemunis, Vabalninkai, Anykščiai, Kavarskas, Vidiškis, Gruzdziai, Tyriškiai, Kurtavėnai, Kužiai, Šiopyliai, Micaičiai, Raudėnai, Bazilionai, Tytavėnai, Šidlava, Čekiškė, Andrejevas, Veviržėnai, Pampėnai, Betygala, Juodaičiai ir kiti Kauno gub., Žasliai, Vievis, Maišogala, Varėna, Sen. Trakai, Valkininkai (susprogdintos fabrikos), Perloja, Alytus, Užgumstis ir kiti Vilniaus gub.; Pilviškiai (6,350 gyv.), Kybartai, Garliava, Griškabudis, Barzdai, Šiavas, Žalioji, Meteliai, Leipalingis, Liubavas (visas), Vištytis, Krosna, Beržininkai, Kapčiamiestis, Simnas, Igliauka, Liškiava ir kiti Suvalkų gub. Žodžiu, iš viso ligi šiol jau suskaičyta daugiau nei 60 nukentėjusių Lietuvos miestų ir miestelių.

Kartu su miestais kentė ir jų įstaigos, ypač bažnyčios, mokyklos, pramonės ir prekybos įstaigos. Vienų bažnyčių, kurių nei viena buvo senovės Lietuvos istorijos paminklu ir pavyzdžiu, sudeginta daugiau nei 20, būtent: Ariogaloje, Vieksniuose, Kuršėnuose, Kurtavėnuose, Skapiškyje (senoji), Šimonių, Alvite, Zapiškyje, Lukšniuose, Žaginyje, Micaičiuose, Kužiuose, Šipyjuose, Aukštelkiuose, Pajevonyje, Igliaukoje, Liudvinave, Varėnoje, Zadzuvą (3 sodžiai), Kavarske, be to gi, dar nemaža yra jų apgadintų, kaip antai: Šiauliuose, Simne, Garliavoje, Šidlavoje, Bagotoje, Veiveriuose, Pažeriuose, Skriaudžiuose, Skapiškyje (naujoji), Butrimonyse, Perlojoje, Žasliuose, N. Trakuose, Sen. Trakuose, Gervičiuose, Betygaloje, Juodaičiuose ir kitur.

„V. A.”

(„Lietuv. Balsas.”)

Karė Lietuvoje

(Tąsa).

Kalkunų stotyje buvo pilna pabėgėlių nuo Panevėžio, Kupiškio ir apielinkės. Panevėžin vokiečiai užėjo 11 liepos. Ties Kupiškio, kaip pasakojo,ėjo mušiai. Bet mušio frontas tęsėsi nuo Biržų pro Vabalninkus, palei Troškūnus į Kedainę.

Kiek vargo turėjo pabėgėliai! Pasiėmę kiek panašą turto bėgo į svetimą šalį, kai kurie net nei žodžio rusiškai nežinodami. Turėdavo tie nelaimingi lietuviai vagonuose susikimšę važiuoti, stotyse ant cementinių grindų gulėti, kėsti alkū, šaltį ir kitus nesmagumus. Kalkunose, kaip beveik visose Rusijos stotyse, buvo dideli katilai su virintu vandeni del arbatos. Tai iš tų katilų kareiviai ir pabėgėliai gaudavo virinto vandens. Duona buvo po 5 kap. svaras, kvietinė — po 9 kap.; cukrus gi net 25—30 kap. svaras. Taigi pabėgėliai daugiausia vien tik duona su užsaldintu virintu vandeniu gyveno. O-gi nuvažiavę Rusijon jų irgi turėdavo iškėsti daugybę įvairių kančių. Sugrįžusieji pabėgėliai pasakodavo, jog tenykščiai gyventojai jų neapkenčia. — Neleidžia į stubas, neduoda vandens, — net apmuša ir apvagia nelaiminguosius. Ir kam ten pasiskūsi, nemokėdamas gerai kalbos? Kiek teisybės tuose pabėgėlių pasakojimuose, — nežinau. — Bet visgi, kiek aš galėjau matyti, pabėgėlių padėjimas buvo labai blogas. Gyvendamas savo stuboj, turėdamas užtektinai valgio, negali įsivaizdinti, kaip sun-

ku yra buti be pastogės ir alkanas.

Išlipę iš vagonų, inėjom į vakzalą; besidairant į vargstančius žmones ir besiklausant jų pasakojimų, užmiršome net apie valgi. Viena lietuvė nuo Kupiškio davė muvdim katilą, su kuriuo atsinešė virintą vandens; — mes turėjom užtektinai arbatos ir cukraus, (buvom Gardine prisipirkę namon vežti, nes tenai nuo kareivių kaip tabaką, arbatą ir cukrų galima buvo pigiai nusipirkti. Atsigėrėm arbatos ir kiek užvalgėm; cukrų palikom tai moteriškai, kuri sakėsi neturinti. Ši moteris jau trečia diena kaip vargš ant cementinių stoties grindų. Jos vyras karėje, vaikų neturi; ji nežinojo kur glausties tarp svetimų žmonių... Visi pabėgėliai laukė ten į Petrogradą traukinio, kuris juos išvežtų.

Ir mes išsitiesėm ant grindų ir vargais-negalais prasivartė iki 4 val. ryto atsikėlėm. Dar lig 7 val. pavaikščiojom po Dvinską, kuriame buvo visokių žmonių, daugiausia kareivių ir pabėgėlių.

Atėjom vėl stotin, bet traukinio į Panevėžį vis nebuvo, ir niekas nežinojo, ar jis bus ir kada. Čia vėl mes turėjom sukkti galvas, kaip pasiekti namus. Bet apie 8 val. traukis buvo paduotas, ir mes jau galėjom važiuoti. Bet tas traukisėjo tik lig Panemunėliui. Toliau kelias buvo jau del civilijų žmonių uždraustas.

Čia reikia pažymėti vieną atsitikimą, kuris nušviečia lietuvių būdą. Traukinio laukėme ne tik tai mes, bet ir daug kareivių. Tik žiurim, kaip vienas jų pradėjo lyg ir virsti. Jo draugas jį suturėjo nuo griuvimo ir pradėjo jo klausiti, kas jam yra — ar serga. Šis emė šypoties pro ašaras ir nenorėjo išpradžių sakyti. Matom, kad jis blogai rusiškai šneka, — aš jį paklausiau, iškur jis yra. Jis pasakė, jog paeina iš Kauno rėlybos. Kartu jis papasakojo, jog jis 3 dienas bėgo pėkščias į Dvinską nuo Šaduvos (apie 180 varstų) ir nuo to laiko jis nei trupinio nevalges, nes savo pulką pasimetė, valgio iš katilo negavo, o jam sarmata esą prašyti valgyti. — Tabako, sako, kad paprašydavom, bet algymo labai sarmata. Aš perstaciau dalyką jo draugui (tulam gudu iš Jaroslavo, kuris su juom važiavo savo pulko jieškoti). Kiti kareiviai, užgirdę ką aš pasakoju, tuojaus atsiliepė ir sumetė ką kuris turėjo — duonos ir tabako, o kurie nieko neturėjo duoti, tai davė pinigų (tarp kurių ir mes buvom). Galima dar čia pastebėti ir tą, koks tai yra draugiškas atjautimas tarpe pusiau mokyty Rusijos kareivių. Nors pinigai rusui kareiviui yra brangūs, tačiau niekas jų nesigailėjo, kaip lygiai nesigailėjo arbatos, bundelių ir kitų daiktų. Kiti davė perspėjimus, idant išsyk daug nevalgytų, nes gali apsirgti.

Vokiečių kareiviai butų liepė eiti jieškoti savo katilo arba ligoninės, butų gal dar ir nuvedė tenai, bet kaslink davimo valgyti, tai nėra ko ir kalbėti, išimant jeigu jis butų labai arti pažįstamas.

Taip tam lietuviui bevalgant, atėjo traukis, ir mes susėdė išvažiavom. Vagone buvo, apart mūsų 5 lietuvių, dar apie 10 kareivių.

Bešnekant mums apie rusų valdžios negabumą ir silpnumą, kad ji negali sutvarkyti pabėgėlių ir kad padėkavojant tam Lietuvai pateko vokiečiams ir jos gyventojai turi kėsti tiek vargo, vie-

nas kareivis prašeko į mus lietuviškai, sakydamas: „Jūs bukite atsargūs su liežuviu, nes gali kas suprasti ir danešti vyriausybei, o tuomet jums bus blogai.“ Jis mums pasisakė, jog važiuojas į Vabalninkus aplankyti savo pačią, pridurdamas, kad, girdi, rusai pralošė karę. — Sako, jeigu parvažiuosiu namon, tai numesiu kareiviškus rubus, apsilvėsiu civiliais ir gyvenisiu po vokiečių. Jis dar klausinėjo mus, ar Vabalninkuose yra vokiečiai, ar ne. Bet mes patįs to nežinojome.

Apie 2 val. po pietų privažiavome prie stotį tarp Jelovkos ir Abelių ir tenais išlipom, nes arčiausias kelias į Subačių buvo išten. Atskaitę 6 verstus į Subačių, atradome viską didžiausiam sumišimui. Rusų abazai važiuoja su didžiausiu greitumu dardėdami per miesto bruką. Kareiviai pavieniais ir pulkeliais. Varė didžiausias bandas galvijų, jojo kazokai, į kuriuos visi su baime žinrėjo, atsimindami įvairias pasakas apie jų nedorybes. Tarpe kareiviškų abazų įsimašė važiavo pabėgėlių virtinės. Žodžiu sakant, trukšmo, rekšmo ir baimės pakaktinai.

Darbai visi buvo pamesti, ir žmonės visą laiką ant gatvių praleisdavo, diskutuojant apie visokius butus ir nebūtus bei busiančius daiktus. Kiti iš Subačiaus jau buvo sukrovę daiktus ir išvažiavę. Didžiama krasos, raštinės ir mokyklų bibliotekos buvo išvežtos. Latvių mašinų krautu vė išvežė visus ukio padargus. Toks neramumas tęsėsi nuo 11 lig 15 liepos. Bet jau nuo to laiko Subačiuje nebebuvo ramumo: girdėjos šaudymai, važiavo abazai, pabėgėliai, traukė kareiviai.

Liepos 13 d. pasklydo žinia, jog vokiečiai suturėti, ir abazai pradėjo grįžti atgal. Į Dvinską važiavo kazokų abazas, kuris daug šunybių pridūrbo. Apvogė keletą ukininkų latvių, vieną mergaitę-rusę sugavo ir nežinia kur išvežė. Visos mergaitės pasikavojo ir nesirodė. Paprastieji kareiviai irgi nekeitė kazokų, — sako, jie per daug žiaurus.

Vyt. Širvydas.

(Toliaus bus).

„Abejonių Gadynė Baigiasi“

Krikščioniškojo pasaulio dalis šiandien, kuri nepaliesta karės ir kuri turi skirtingas pažiūras linki kariaujančiųjų valstybių, skelbia gana indomias ir keistas žinias apie krikščionybę, sakydama, jog „abejonių gadynė jau baigiasi.“

Jie skelbia, kad „valstybės“, kurios buvo bemaž jau atskirti nuo savęs bažnyčias, t. y. palikt tikėjimą nuošaliai valstybės, dabar vėl susigriebė — vėl virsta atgal, ir šioje karėje Dievą padarė tikriausiu savo užtarėju. Vokiečiai dabar jieško Užtarėjo labiaus, negu kitados. Bedieviškoji Francuzija virsta daugiaus tikinėcia. Jos rašytojai taipgi tampa religijimiais, o žmonės pripildo užleistą jau bažnyčias. Rusijos liaudis ir visi dar labiaus emė garbinti Kristų, kurį dabar ir laiko Dievu ant Dievų. Net ir Anglijos prieš Bibliją kovotojai aprimo, — ne taip, kaip prieš karę. Gyvenimo tikrenybė akvaizdoje to konflikto išblaškė visas abejones, o tikėjimas ir užsitikėjimas Dievu, Jo sumumi, ir Jo žodžiu užėmė viršų visų supratime.

„Kaip kokis maras, kada šluo- ja žmonių eiles nuo žemės pavir-

šiaus, taip ši karė naikina abejone apie žodį Dievo, kuri buvo lyg vėžys bepradedant įsigauti į krikščioniškąjį kuną. Ramybėje ir saugos metu žmonės pasitiki savoms spėkoms, bet atsitikime betvarkiu, kaip ši karė, visi kreipiasi prie Dievo, nes supranta ir žino, jog tik Jis vienas gali jiems pagelbėti. Tą patyrė pasaulis šiandien. Atsidavimas ant žmonių protingumo ir civilizacijos žuvo. Tikėjimas Dievuje yra tiktai vienintėlis mūsų išėjimas.“ Taigi „abejonių gadynė linki krikščioniškosios religijos baigiasi.“

Ne visai sutinkantis su šiuomi, turėtume pažvelgti į tą faktą, kad poros metų karė padarė didelės permainas visų tikėjime, ne tik krikščioniškojo, bet ir kitų. Vienų metų konfliktas religija nustumė toli nuo jos stovio buvusio 1913 m. Tik pamastykime, kuomi šiandien pavirto religijos dogmos. Kas galėjo manyti, kad religija, kaip idealas žmoniškumo, puikybės, tyrybės, galėtų virsti žudytojų ir norinčiųjų žudyti įrankiais, ar bent su religijos-tikėjimo pagalba paraginimai žmogaus prie žudynių tokiu pat žmogaus, kaip ir tas, kuris taipgi, anot Biblijos, turi dušią ir gyvybę, kuriam jau nuo amžių buvo skelbiama Dievo žodis „Neužmušk!“

Ištikro, tik žvilgtelėkim į susikibusių viešpatysčių šauksmus prie Dievo, meldimus Jo pagalbos savo priešų pergalei. Žiurint į tai krikščioniškojo žmogaus akimis, reikia manyti, jog ištikro krikščioniškoji pasaulio dalis, jau belinkstanti prie bedievybės, karei prasidėjus, tampa geriausiais ir karščiausiais Dievo garbintojais, mylėtojais.

Bet iš kitos pusės: netikinčiojo į baržuotąją Dievo esybę akimis žiurinti į tų žmonių ir net tautų Dievopi „linkimą“, pasirodys, jog tokiais savo pasielgimais, tomis maldomis svietas tą senelį Dievą tik iš kantrybės veda — jog jie jį tik pajaukia.

Kitaip ir nėra.

Vokiečiai, suklaupę, su užsidegimu, meldžia Dievo pagalbos priešų pergalei. Jų dvasiškieji vadovai: kunigai, vyskupai laimina žmones Dievo žodžiais: „Dievas išklausus musų — musų priešai taps pergalėti. Vyrai, kovokit, o Dievas bus su jumis, Jis bus jusų pagelbėtoju.“ Kaizeris tik ir sako, kad „Dievas jam padeda“, jei bent pasekmes jie turi. Gal reiktų su tuomi sutikti, jei krikščionis-vokiečiai kovotų su kokiais musulmanais ar stąbų garbintojais. Tada, sakysime, senelis Dievas, kito Dievo konkurentas, daugiaus turėdamas spėkos, delei neapikantos priešams savo žmonių tikėjimo, padėtų priešų nuveikti. Tą gali skelbti sąjungiečiai, kurie kovoja su turkais. Bet kaip gali išdrįsti to nuo Dievo reikalauti krikščionis, krikščioniškosios tautos, norėdamos pergalėti tokį pat krikščionipriešą?

Ar gali tas Dievas abiejų pusijų klausyti, nors jų abiejų maldos lygios ir norai tvirėtisi, ar gali Jis bent kuriai pusei pritarti, — ar negali Jis palaikyti tokias maldas didžiausiu Jo paniekinimu?

Ir visų tautų dvasiškieji dangaus atstovai kreipiasi prie to paties Dievo, kurio prisakymus neva skleidžia ir platina ant žemės, melddami Jo ir norėdami Dievo pagalbos padėti jiems sulaužyti pentką Jo prisakymą „Ne užmušk.“ Nesupranta jie, jog Dievas negali savo sykį tarta žodžio laužyti, nes yra pasakytas,

jog Dievas nei klaidų savo netaiso; taipgi Dievas nesuriks niekam padėti Jo prisakymus peržengti. Ar gal jie mano, jog Dievas ir tam ir tam padeda; ar gal Dievas prieš jų tvirtybę ir didybę nusileidžia?

Gal musų Dievas šiandien lėko bailus ir prieš galingąją valstybę nusileidžia ir gelbsti jiems, jo maldaujantiems, pergalėti kitus, nors ir jo pasekėjus, bet bespėkius, silpnus?

Dievas nebailys. Čia yra įsivajota patriotiškai-krikščioniška nuomonė — „Su Dievu musų pergalė.“ Bet krikščionybės apaštalai, patėmiję nesąmoningus-žiaurius žmonių jausmus ir užsidegimus pergalii noru, skelbia, jog „Dievas — musų padėjėjas.“ Tą prieš vokiečius patvirtina kaizeris, nes jo garbė ir pasaulio valdymo svajonės taip jį verčia daryti, kitaip gal pasekmės būtų silpnesnės.

Tą patį daro ir kiti — visos kariaujančios valstijos — visos nori pergalės, — visos šaukia Dievo, ir to paties Dievo, pagalbos meldami.

Ką mums krikščionybė šiandien parodo ir kokius pavyzdžius iš jos matome?

Aišku: — krikščionybės skelbėjai, kurie net per šimtmečius neįstengė krikščionybės pastatyti ant tikrojo jos pamato — meilės artimo savo, ar gal tyčiomis to nemėgimo, vien išvirkščia skelbdami, — ji mums pasirodo ne kas kitas, kaip tik įrankis tamsybės ir nežinės viešpatystės palaikymui; pavyzdį duoda toki, kuriuo pasekmė — karės ir žudynės. Tuo įrankiu šiandien pasinaudoja valdančioji pasaulį grupelė, sustiprinimui savo spėkų dvasios, o pasekmes turime puikiausiai nupieštas, kurios iš žmonijos minčių išdilti negalės.

Kaipo idealas žmogaus prakilnumo ir meilės krikščionybė šiandien, jei būtų žengusi Kristaus nurodytais takais, būtų išsiplėčiusi ir pasiekusi augščiausį žmonių jausmuose laipsnį. Bet šiandien žmonių butybėje nematome tų Kristaus pagedautųjų pavyzdžių, — regime tik supuvimą ir puolimą žmonijos kuno. — Vietoje pavyzdžių artimo meilės, krikščionybės platintojai parodo pavyzdžius artimo neapikantos ir norų jo žudymo. Šiandien krikščionis prieš krikščionį išvedamas su ginklu rankoje, norėdamas jį nuveikti... Jis išėjo karėn verčiamas ir palaimintas tų, kurie geidžia „priešo“ pergalės. O kur pergalė — ten žudynė, — ten kraujas ir žiaurus darbai. Pergalė be kraujo negali apsieiti, nes joje reikia priešų puolimo, — kitaip jis nėra pergalėtu. O kraujas — yra gyvybė.

Tokiais tai pavyzdžiais per tuos ilgus šimtmečius krikščionybėi nepasisėkė užimti nei trečdalis žmonių skaičiaus, o jau puolai.

Grįždamas prie antgalvio, noriu pasakyti, jog ištikro jau baigiasi abejonių gadynė, — po šiais karei žmogus paregės tą, ką jis vis laikė slaptingu, nepermatomu ir nesuprantamu. Liausis abejojęs, jog senelis-baržuotas Dievas yra toks geras: — kas jo prašo, tam jis gelbsti: nors vienas jau vaikar iš Jo išprašė, ir prižadėjo, o šiandien kitam savo pagalbą pažada.

Arba — liausis abejojęs, jog Dievas yra blogo bei pikto palaikytojas, ko šiandien iš Jo tikimasi ir reikalaujama kaip po bažnyčių stogais, taip ir po atvirų dangumi. Jis pasakė: „Ne-

(Tąsa ant 8-to pusė.)

Bejieškant Teisybės

(Iš inteligento pergyvenimo)

(Tąsa).

linis prieštaravimas, tikra betvarkė, mišinys, kurį negalima žodžiais išreikšti. Iš kitos pusės teisybės nėra, delto, kad jei ji būtų, tai būtų del manęs, o ne del ateinančių gentkarėjų; del manęs jos nėra delto, kad aš nežinau, prie ko gali deaiti žmogaus protas, nežinau, kokie gali būti visi priparodymai. Taigi ir „yra“ ir „nėra“ — tai baus prieštaravimas mano dvasioje, ir iš to prieštaravimo aš ilgai nemačiau jokios išieigos.

Kas gi man gali suteikti kokią nors ieigą? Niekas! Jokia nauja knyga, jokia nauja filosofijos sistema negali išrišti tą prakeiktą klausimą. Aš abejoju apie visą žmogaus protą; aš atmetu visą protą. Jei žmoniškas protas ką nors tvirtina, tai ne delto, kad jis tikrai ką nors žino. Ką nors žinoti, reiškia žinoti viską, o viską žinoti negalima. Protas tiki. Protas dogmatiskas ir apgavingas. Aš nenoriu nei tikybos, nei dogmatų, nei apgavingumo. Toks mano padėjimas tęsėsi gana ilgai. Aš gyvenau sulyg incėsijos (sulyg išibėgimo): vaikščiojau, dirbau, maščiau, miegojau, laikraštį skaičiau, bet jaučiau, kad ką aš nei veikiu, vis save apgaudinėju, darau tą delto, kad nemastyti apie patį svarbiausią daiktą. Tik ant galo mano skepticizmo tamsioje nakteleje sužvilgėjo, žybtelėjo pirmas spindulys. Ir tuom pirmutiniu šviesos spinduliu buvo mintis apie tai, kad teisybė yra, jei yra gyvenimas. Laikydamaš už šio išsigelbėjimo siulelio, aš nuėjau ir toliau ir greitai supratau dar ir kitą išsigelbėjimo mintį.

Kiekvienoje mano mintyje, kiekviename mano įsitikinime visuomet yra ir „taip“ ir „ne“. Jei kiekviena mano idėja gali but išardoma kaip ne iš taško a-b-c-n argumentų, tai tame pat laike ji gali kaip tyras tvirtinimas yra „taip“, o tas „taip“ yra tuomi, kad aš žinomame laike, aš tvirtinu kaipo tikrai teisingą. Jei aš kalbu, kad nėra teisybės, tai aš tvirtinu sulyginamai teisingai. Delto, tai absoliutus skepticizmas negalimas, delto ta gaunasi ne beprotybe, ne pasaulinis mišinys, bet tiktai pasaulinis slėpinys, slaptybė, ir kad atidengti tą slaptybę yra kur tai raktai, tik aš nežinau kur.

Besikankydamas aš dar kartą pažiūrėjau visą tai, kaip aš protauju, peržiūrėjau ar nepadariu kur klaidos, bet pasirodo, kad mano viskas buvo gerai sanprotauta, pasirodo viskas gerai sulyg mano protavimo. Žmoniškame prote aš nesurasiu teisybės, — tai aišku del manęs. Bet kad teisybė yra, — taipgi aišku.

Taigi teisybė turi but ir yra, — aš tai jaučiau ir žinojau. „Jei sakau turi but, tai ji yra“. Delko: turi but? Logiškai to „turi but“ kaip ir neišeina, nes nuo tikėjimo į ką nors, arba ir doriškojo ko nors reikalavimo išvesti, kad tas tikrai reališkai yra, nevisiškai nuoseklu. Taip tai logiškai, bet psichologiškai gaunasi pilnas nuoseklumas ir pilnas priparodymas. Ir tas psichologiškas priparodymas pasitvirtina analogijomis, paimtomis iš gamtos, apie kurias poetas sako: „O peletiškę gyvena saulutės spinduliuose. Saulutė turi buti, kad peteliškė galėtų gyventi“, etc.

Jeigu gi yra teisybė, tai kur ji? Kur gi ir kame conditio sine gua non mano dvasinio gyvenimo, kur sutakymas idealinio, begalinio ir realinio su pabaiga mano dvasios?

Aš klausiau pats savęs, ar viskas ant žemės, ar viskas žmonijos istorijoje išsiesmia žmogaus protu, kurį pretenduoja pažinti teisybė; ar yra dar kas tokio, kas žmoneš kalba apie teisybę, kas teisybę žada jiems? Gėda man prisipažinti, kad aš suaugęs inteligentas žmogus pirmu kart rimtai pradėjau mastyti apie religiją, kad aš pradėjau mastyti apie ją, kuomet dvasia labai kankinosi. Kaip tas tankiai atsitinka su kitais? Kokia gi paskutinė vieta mano dvasinės kelionės po lankas žmogaus sanprotavimo? Teisybė yra, bet kur ta teisybė, kame ji, aš negaliu žinoti. Ką gi kalba religija, religija, bet ne bažnytišku-

(Toliaus bus).

C. FOLEJUS ir A. DE LORDAS.

BEPROTNAMYJE

Lošimas dviejose veiksmėse.

Sulietuvino N.

(Tąsa)

Marė (jį pertraukdama). — Tamista ir nežinai, kad prieš tamistą stovi Francuzijos respublikos stovyla.

Tarnas. — O, mat, tai kas!

Bertienė (užgauta). — Taip jis man pridėjo, kad šiandien bus ant mano atidengimo!

Rišiutė (paprastuose drabužiuose, tik užsidėjus šydą kaip keliauninkė). Stotis, tuojaus bus stotis. Čik, čik, čik...

Berneris (rodydamas į stalą). — O tai kas! Ar galima valgyti?

Marė. — Tai piragaičiai.

Tarnas. — Jie turbut retai temato panašius piragaičius.

Berneris. — Aš labai mėgiu piragaičius.

Bertienė. — O man geriau smetonėlė patinka.

Rišiutė. — O man anglis.

Marė (palengvėl juos atstumdama). — Nevalia jų imti.

Berneris (tarnui). — Pone, duok man vieną, tiktai kur didesnį.

Bertienė. — Biskelį smetonėlės. Pana Marija, biskutį smetonėlės!

Marė (uždengia piragaičius). — Ne! reikia but atsargiems. (Tarnui). Visiškai kaip kudikiai.

Tarnas (piktai). — Na, eikite sau. (Marei). Turbut juos čionai blogai šeria!

Marė. — Valgydina, tik jų daugeliui uždrausta daug valgyti.

Tarnas. — Ah, suprantu. (Pasistato porą stiklelių ir pripila vynu). Na, panele, išsigersiva.

Marė. — Ne, tas suerzins juos, o paskui aš vėl nenoriu gerti. (Tarnas paima stiklelį ir nori paduoti Marei, juodu atsistūka užpakaliu į bepročius. Tame momente bepročiai vienas po kitą griebia piragaičius, fruktus ir saldumynus).

Tarnas. — O, tamista tokia maloni. Aš pasirengęs tapti bepročiu tiktai delto, kad Jūs mane prižiūrėtumėte (bepročiai begriebdami ką tai paverčia, numeta ant žemės ir valgydami pabėga). (Tarnas ir Marė atsistūka). O velniai pagriebė!...

Marė. — Kas?!

Tarnas. — Tik pažiūrėk, jie viską išvogė. Dar persiės! (Ima iš-po stalo pindinėlę ir keikdamas išsina).

SCENA IV.

Marė ir Žačiutė.

Žačiutė (smarkiai ineina, apsitaisius sulyg paskutiniausios mados, milžiniška skrybėlė, sijono vienas šonas neužsiutas, einant matyt koja apauta į labai ploną baltą pančiaką, ant jos bransalietas. Šiaip apsisupus ploščiumi, kuris ją visiškai uždengia ligi kelių. Paskui ją ineina jos tarnaitė su didele popierine dėže, apsirėdžiusi paprastai, kaip tarnaitės su baltu trumpu žiurkštu). — Kas tai yra, kad niekas nepasitinka artistus?

Marė. — Atleiskite. Meldžiamie šičia (rodo į šonines duris.)

Žačiutė. — Pasakykite daktarui. Aš panelė Žačiutė iš didėsės operos (tarnaitėi). Tą palik čionai.

Marė. — Daktaras salėje, panele. Koncertas jau prasidėjo.

Žačiutė (ironiškai). — Kas ten per publika? Ar yra kas nors iš diduomenės. Aš labai abejoju, nes gatvėje vieni tik parsamdomi vežikai. Bet kur man apsirėngimui kambarys?

Marė. — Koks kambarys, panele?

Žačiutė. — Na, kambarys, kur aš galėčiau persirengti! Tai negirdėtas daiktas!

Marė. — O taip, panele... Šičion (rodo į duris po kairiai).

Žačiutė. — Kaip, ar toje šepoje rengties?

Marė. — Ne, ten didelis kambarys. (Marė atidaro duris).

(Toliaus bus).

NAUDINGA KNYGA
LITHUANIA IN RETRO-SPECT AND PROSPECT.
parašyta Dr. Jono Šliupo.
Pirmutinė knyga anglių kalboje apie Lietuvą ir lietuvius.

LIEUVISKAS Fotografistas ir Maliorius
Geras Darbas ir visiems Priemama Prekė
J. STOKIS
177 Nassau Str., kamps Bridge Str., Brooklyn, N. Y.

PAMĖGINKIT SKAITYT Savaitinį Laikraštį "LIETUVA"
Didelis 8 puslapių laikraštis su paveikslais, eina 24-tus metus.

ADVOKATAS KAZIS KRAUČUNAS.
Buvęs 9 metus Skyriaus Viršininku, Inspektorium Suvienytų Valstijų Imigracijos;

REUMATIZMAS! REUMATIZMAS!
Kodėl kentėti taip didelį skaudėjimą REUMATIZMĄ? Visi juokiasi iš Reumatizmo, kurie tikrai vartoja aptiekoriaus F. A. URBONO MILTELIUS (proškus powder) ir LINIMENTA, tie šiandien yra sveiki.

Macys & Marcin Furniture Co.
LIETUVIŠKA KRAUTUVĖ
Vieši myli gražiai papuoštus namus. Ateikite pas mus nusipirkti gražius ir pigius rakandus-fornišius.
Telephone 2372 Greenpoint.

VIENTAINĖ SVETAINĖ
734-736—3rd Ave., So. Brooklyn, N. Y.
Galima užsisakyti Baliams, Mitingams ir Veselioms, (vestuvėms)
Užlaikau puikius kambarius: atkeliausiasį iš kitų miestų gali gauti puikią nakvynę.

NOTARIJUS (REJENTAS) JUOZ. O. SIRVYDAS
120 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Kokie tik legališki popieriai ir dokumentai reikia užtvirtinti ir padaryti — šia yra padaroma: Devionostys, pirkimo bilos, liudijimai, sertifikatai, vekseliai, etc. etc.

Dr. SALETAN & POSNER
SURGEON DENTIST
313 BEDFORD AVE.
KAMPAS SO. 2nd STREET, BROOKLYN, N. Y.
10 metų toj pačioj vietoj.

!!!NEATSISAKYK NUSIPIRKT ŠIA KNINGĄ!!!
ŽEMIŲ DULKĖS

Parašyta garsios apysakų rašėjos M. Rardzevičiūtės.
Kningoje Žemių Dulkės telpa daug puikių užimančių apysakaičių, geriau sakant gyvų vaizdelių iš Lietuvos gyvenimo.
Italpa: Du atsilikimu-abu nelukėtu. Antras: Po tėvų pastogės, šitoji apyskaitė tai lietuvių gyvenimo veidrodis, kuri nušviečia Lietuvos gyventojų šiaudinę bakažėlę, kaip lietuvis nors vargė nesėdamas, bet budamas sveikas-linksmas vaikštinėdamas Dubisis, Nemuno ir šešupės pakrantėms po sunkaus darbo uždainuoja: tik klausykite:

Reikalaudami adresuokite:
"VIENYBĖS LIETUVNINKŲ" ADMINISTRACIJA.
120 GRAND STREET, BROOKLYN, NEW YORK.

TEŠIASI PRIĖMIMAS PRENUMERATOS ANT RUSIŠKO DIDELIO DIENRAŠČIO "RUSSKAYA ZEMLYA"
kuris išėina kas dien ir kuriame telpa straipsniai, žinios, karikatūros ir paveikslai dienos klausime.
KAINA:
Suvien. Valstijose, metams \$3.50;
pusei metų 1.80;
trims mėnesiams 1.00.
New Yorke ir užsienin metams 6.50;
pusmečiui 3.50.

GERA PROGA!
Gramatika angliškios kalbos mokytis be mokytojo (apdaryta) \$1.00
Vaikų Draugas arba kaip mokytis skaityti ir rašyti be mokytojo..... 15c
Naujas Budas mokytis rašyti be mokytojo..... 10c
Aritmetika mokinimuisi rokundų, su paveikslais (apdaryta)..... 35c
Viso \$1.60
Kas atsitys iškirpes šitą apgarsinimą iš "Vienybės Lietuvininkų" ir \$1.00 per money orderj, tai gaus visas 4 knygas 60c. pigiau.

Thomas Yermalas
186 Grand Str. Brooklyn, N. Y.
Didžiausias krautuvė visokių vyriškų ir moteriškų aprėdalu: marškinų, kalnierių, nektaužų ir žodžiu sakant visko galima gaut, kas tik yra reikalinga pasirėdymui.
Nepamirškite savo tautiečio

LIEUVIŠKA RESTAURACIJA
Švariai užlaikoma, greitas ir prie lankus patarnavimas.
Atvažiuavę svečiai iš kitų miestų ir vietiniai atsilankykite, o gausite puikius valgius kokių tik kas pareikalauisite. Priektam užlaikau puikius kambarius nakvynėms, kaip vietiniams taip ir atkeliausiemis iš kitų miestų. Kreipkitės po šiuo adresu:
A. DIRŽULAITIS
102 Grand Str. BROOKLYN, N. Y.

ANT PAZADETUVIŲ IR VESEILIŲ
Darikit Jūsų užsakymus ant VYNŲ, WHISKIŲ, BRANDŽIŲ ir kitokių gerimų per
H. & H. REINER
DISTILLERS & IMPORTERS
175 to 197 Stagg Street
Art. Graham Ave. Brooklyn, N. Y.

Vietinė DIDŽIAUSIA LIETUVIŠKA KRAUTUVĖ
Muzikališku Instrumentų
Visokio skyriaus
Pranešu visiems, jog aš užlaikau tikrai lietuvišką krautuvę, kurioj galite gauti Laikrodžių, laikrodėlių, žiedų, Spilky, Kolėikų, Kompasu, Kryžių, Bronzalietų ir įvairių kitokių daiktų.

Telephone 1381
Nik. P. Zelwis
Lietuviškas graborius.
1034 Bank Street, Waterbury, Conn.
Lietuviai, kreipkitės reikale.

Geriausia dovana drangams Lietuvoje yra lietuvių katalikų savaitinis laikraštis "DRAUGAS"
"DRAUGAS" paduoda žinių iš viso pasaulio, nušviečia Amerikos lietuvių gyvenimą, suteikia daug skaitymo iš visuomenės, politikos, literatūros, gyvenimo, ir yra geriausias draugas, kaip lietuviams darbininkams Amerikoje, taip ir Lietuvoje.
Rusų cenzura "DRAUGĄ" Lietuvoj inleidžia
"DRAUGAS" atsieina met. \$2, pusei m. \$1;
Užsieniuose metams \$3, pusei metų \$1.50
DRAUGAS PUB. CO.
1800 W. 46th St., Chicago, Ill.
Telephone Drover 6114

JONAS MATHUS (MATUZEVIČIUS)
Didžiausias ir Puikiausias visame South BOSTONE Lietuviškas
BOSTONIS
Sveikiausi ir geriausi visokios rūšies gėrimai ir kvepentis Cigarai.
Puikius užkandžius, prielankus patarnavimas.
JONAS MATHUS (Lietuvis Savininkas)
342-344 W. Broadway, SOUTH BOSTON, MASS.
(Arti Lietuviško Labdarybės Draugijos namo.)

DIDŽIAUSIAS LIETUVIŠKAS PARDAVEJAS VYNO IR LIKERIŲ AMERIKOJE.
SIDNEY F. MILLER
WHOLESALE LIQUOR DEALER
IMPORTER
116-118 UNION AVENUE NEAR GRAND ST. BROOKLYN, N.Y.

